

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Pred konferenco v Belgradu

Prihodnji petek se sestane v naši prestolnici stalni svet Balkanske zveze, to so štirje zunanji ministri držav, ki so članice Balkanske zveze, sklenjene v Atenah točno pred šestimi leti. V imenu Grčije pride ministrski predsednik Metaksas, ki je obenem tudi zunanji minister. Turčijo pride zastopat njen zunanji minister Saradzoglu, Romunijo zunanji minister Gregorij Gafencu, medtem ko bo zastopal Jugoslavijo naš zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković. Tudi nekatere druge države, ki jih razvoji na Balkanu zanimajo, se po svoje pripravljajo na belgrajski sestanek. Tako z gotovostjo vemo, da je vse urejeno, da bosta bolgarski in madžarski poslanik v Belgradu, čeprav se sama zasedanja ne bosta udeležila, sproti obveščena o vseh vprašanjih, ki bodo obravnavana. Prav tako se pripravljata na to konferenco tudi Nemčija, ki je te dni poklicala domov v Berlin vse svoje poslanike po balkanskih državah, da osebno poročajo o položaju in da sprejmejo od nemške vlade posebna navodila za nadaljnje zadržanje. Tudi druge velike države so, bodisi s tem, da so o sebeh na svojih poslanstvih, bodisi drugače, storile vse, da bodo čim boljše obveščene in da bi mogle čim bolj uspešno vsaj posredno sodelovati na tem važnem zborovanju državnih in južnovzhodnega prostora, ki je ob izbruhu vojne tako složno proglasil svojo nevtralnost in hoče ostati zatočišče miru tudi v bodočnosti.

Dnevni red belgrajske konference se po vsem, kar se je zgodilo v zadnjih petih mesecih, sam od sebe vsiljuje: Kako obvarovati balkansko in podonavsko ozemlje, da se ne bi vojna vihra razširila tudi semkaj. Zunanji ministri Balkanske zveze bodo morali torej v luči sedanjih vojnih dogodkov proučiti položaj vsega balkanskega prostora in vsake posamezne države posebej, poiskati vse tvorne postavke, ki ohraniti miru koristijo, a tudi brez malodušnosti pogledati, če se morda kje ne pojavljajo kakšne ovire ali kakšne nevarnosti, da bi jih mogli z vzajemnimi napori odstraniti, preden se ne razbolijo v hujše stiske.

Kar se tiče prve točke tega zares miroljubnega dnevnega reda balkanske konference, je prav gotovo, da je ni niti ene države, ki bi želela vojno. Želja po miru je vsem enako prirodna, volja, doprinese žrtve za to, tudi, a prav tako tudi odločnost vseh, da branijo svojo nevtralnost s skrajnimi silami. Takšno razpoloženje je brez dvoma najbolj trdna tvorna postavka nevtralne politike balkanskih držav, in oba vojskujoča se tabora, ki vedno zagotavljata, da ne želita, da bi se vojna razširila, bosta to označeno stališče sprejela z zadovoljnostjo na znanje: Balkan vojne noče, Balkan hoče ostati nevtralen.

Ako si ogledamo razne ovire, nevarnosti in zasede, ki bi mogle miru na Balkanu ogroziti, si nečemo zapirati oči pred dejstvom, da jih ni malo, čeprav si moramo priznati, da ne izvirajo toliko iz medsebojnih odnosov balkanskih držav, kakor od zunanjih vplivov, ki prihajajo od različnih in križajočih se gospodarskih in političnih koristi, ki jih uprav na balkanskem prostoru zasledujejo — vsaka zase — razne velesile. In tem bo balkanska konference morala posvetiti izčrpano pozornost. Toda, če jih bo hotela v pravilnem tolmačenju svoje nevtralnosti tako kanalizirati, da ne bodo v škodo niti eni izmed balkanskih držav in da ne bodo dali povoda, da se po njih razlije na južnovzhodni prostor vojna burja, bo treba iz Balkana samega odstraniti vsako najmanjšo senco nesoglasja, tako da bo predstavljal eno samo obsežno ploskev sloge v medsebojnem zaupanju. Le če bodo imele vse balkanske države lahko svoje oči mirno obrnjene na zunanji, bodo močne dovolj, da se sredi evropskega požara ubranijo nevarnosti, ki jih od vseh strani zalezuje. Kakor čujemo, bo belgrajska konference poskušala to delo opraviti temeljito. Tri velike balkanske države so opravile toliko pripravljalnega dela za takšen uspeh, da ni verjetno, da bi se belgrajski posvet končal brez koristnih sklepov v tem pogledu. Te tri države so bile Italija, Turčija in Jugoslavija, ki so vse tri v preteklih tednih storile izredno veliko za to, da bi Balkan očistile vseh notranjih nesoglasij, ter so z raznimi sestanki med državniki, bodisi v Benetkah, bodisi v Vršču, bodisi v Sofiji, ugledale pot do uspešnih, mir ohranjajočih zaključkov na konferenci v Belgradu. Prerokovati, če in kakšni podrobnosti predlogi bodo postavljeni v obravnavo na tem posvetu, ni umestno. Dobrodosel bo vsak, v katerem bo izražena iskrena želja, da se odstranijo vsi nedostaki sožitja balkanskih narodov in da se ustvari zares prava sloga enako vrednih, enako upoštevanih in enako zadovoljnih članov iste družine. Jugoslaviji in Turčiji nekateri pripisujejo posebno posredovalno vlogo. Brez dvoma bosta izkoristili svoja prijateljstva, ki jih imata, da tu in tam pomagata, če bi bilo potrebno, da se posebno pri Madžarski in Bolgariji, ki imata neke znane zahteve do Romunije, ustvari razpoloženje, ki bo jamčilo za trajno prijateljsko soživljenje balkanskih in podonavskih držav. Čeprav se balkanska konference po našem mišljenju izrecno s temi vprašanji ne bo bavila, bo vendar le nudila lepo priložnost za prijateljski pomenek tudi o bolgarskih in madžarskih manjšinah in bode vse države rade pomagale z nasveti, da se to vprašanje reši tako, da v bodoče ne bo dajalo povoda za to, da bi kdo od zunaj hotel bolgarske in madžarske težnje zlorabljati na ta način, da bi ju hujškal proti sosednim državam, s katerima jima narava sama in razum pravita, da je v sedanjih okoliščinah najbolj modro in najbolj varno živeti v zadovoljnim sosedstvu.

Balkanske države se bodo v Belgradu gotovo temeljito pogovorile tudi o gospodarskih vprašanjih, v kolikor tiče njihovih lastnih potreb kakor tudi težnj, ki se zadnje čase vedno bolj glasno pojavljajo od strani vojskujočih se taborov. Tudi na gospodarskem polju, ki je

Evropsko zanimanje za belgrajsko konferenco

Italijanski tisk napoveduje pobude za avtonomno Sedmograško in Dobrudžo -- Rezki italijanski in nemški glasovi na račun Turčije

Budimpešta, 29. jan. t. Madžarski tisk posveča belgrajski konferenci tako izredno pozornost, kakor še ni nikoli kakšnemu dogodku na Balkanu. Uradno glasilo zunanje ministere »Pester Lloyd« objavljaja kar na treh straneh razna poročila o pripravah na to konferenco, kakor tudi glasove o njenem dnevnem redu. Iz vseh člankov diha upanje, da bo gotovim madžarskim težnjam zadoščeno in da se bo potem med Madžarsko in državami Balkana razvilo lepo sodelovanje. Vsi listi glasno podčrtavajo, da je ta razvoj prvenstvena zasluga Italije in Jugoslavije, ki sta po svojih prijateljskih zvezah z raznimi balkanskimi državami dosegli, da je napetost znatno popustila in da so se ustvarila najboljše razpoloženja za sodelovanje.

O avtonomiji Sedmograške in Dobrudže

Velik prostor je »Pester Lloyd« dal dopisu iz Rima, v katerem so navedeni posnetki dopisa, ki ga je »Giornale d'Italia« sprejel od svojega posebnega poročevalca v Belgradu. Italijanski list namreč pravi,

da sedaj ni čas zato, da bi mislili o vprašanju spremembe meja, marveč, da je treba misliti na ohranitev Madžarov v Transilvaniji in Bolgarov v Dobrudži. Vprašanje spremembe omejevalne posesti ni pereče. Toda Madžarom na Sedmograškem in Bolgarom v Dobrudži da je treba dati kulturno in delno tudi politično samoupravo. Za obseg te samouprave naj služi sporazum, ki je bil sklenjen med Srbi in Hrvati.

»Pester Lloyd« navaja tudi članek, ki je izšel v vatikanskem glasilu »Osservatore Romano« in ki pravi,

da sta na ohranitvi miru na Balkanu enako zainteresirani Madžarska in Bolgarija kakor tudi vse podpisnice Balkanske zveze. Neobhodna potreba po skupni, enotni obrambi forni daje vsem tem državam nalog, da ne kažejo kakšne trme pri urejanju svojih medsebojnih nesoglasij. Na splošno mislijo, da bi nasprotja vsaj za enkrat prenehala, ako bi narodne manjšine dobile obsežne politične, jezikovne, kulturne in gospodarske avtonomije.

Italijanski list dela očitke Turčiji

Drugi italijanski listi, ki jih navaja »Pester Lloyd«, kot na primer »Tevere«, pa delajo očitke Turčiji, da se je predaleč spustila v vlogo Anglije in Francije. »Naj Turčija pazi,« tako piše »Tevere«, »da se tudi nad njo ne izpolni usoda Poljske in Češkoslovaške, ki sta enako, kakor ona, preveč zaupali Angliji in Franciji. O Turčiji govore, da je na Balkanu prevzela vodstvo ene skupine držav, in sicer vodstvo močnejše skupine ter da se sedaj trudi, da bi tudi ostalo skupino pritegnila k sebi na stran Anglije in Francije.« »Tevere« ve celo povedati,

da nagovarjajo Turčijo, naj zahteva od Italije odstop dodekaneških otokov, za kar bi Italiji ponudila, da se v njeno nadoblast v vzhodnem delu Sredozemlja ne bo vmešavala. »Tevere« meni, da to nevarni račun, ki se bode izkazal pogrešni, če bi Turčija na tej podlagi nadaljevala svojo vlogo orožnika Anglije in Francije na Balkanu.

Drugi italijanski listi teh napadov na Turčijo ne ponavljajo.

Nemška vlada bo pazljivo sledila

Zürich, 29. jan. t. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja daljše poročilo svojega dopisnika v Berlinu, ki razlaga stališče, ki ga je Nemčija za-

vzela do Turčije. Švicarski opazovalec trdi, da se se odnosi med Nemčijo in Turčijo zadnje čase zelo ohladili. V Berlinu je očitno, da nemška politika dela vidno razliko, kadar govori o balkanskih državah in kadar govori o Turčiji, v kateri, da vidijo samo zastopnika angleške in francoske obkoljevalne politike na jugovzhodu. Zato je sodelovanje Turčije na balkanski konferenci v Belgradu, tako pravi švicarski časnikar, za nemške politike še bolj zanimivo in ga bodo še bolj pozorno zasledovali. V Berlinu niso ploskali vsemu, kar je bilo zapisano po turškem časopisu glede uspehov balkanske konference.

Turški tisk da je namreč očitno zagovarjal mnenje, da se morajo balkanske države združiti v eno samo, med seboj povezano bojno-obrambno enoto, ki je pripravljena odbiti vsak poskus napada od neke gotove strani. Pod to »neko gotovo stranjo« pa da ni težko uganiti Nemčije in Sovjetske Rusije. Nemška vlada bo pazljivo opazovala, kaj bo Turčija v Belgradu predlagala, med tem, ko pričakuje od ostalih treh balkanskih zveznic, da se ne bodo podajale na zaledenela pota in da bodo vztrajale pri svojem dosedanjem stališču najstrožje nevtralnosti.

Nemška vlada da tudi nima namena pritiskati na te države v kakršnemkoli smislu, ker je znano, da je Nemčija v sporazumu z Italijo na tem interesirana, da se vojna na južnovzhodni prostor ne razširi.

Francoski tisk tolmači politiko posameznih balkanskih držav

Pariz, 29. jan. c. Današnji pariški tisk piše že zelo izčrpano o bližnji konferenci Balkanske zveze, ki bo začetkom februarja v Belgradu. Vsi listi pričašajo uvodoma informativna poročila o pripravah, ki spremljajo dogodek pred konferenco, nekateri listi pa skušajo istočasno pojasniti položaj Balkana in balkanskih držav pred belgrajsko konferenco.

Maršala Bono in Balbo na Rodosu

Generala Weygand in Windham v Turčiji Vojaški posveti pri Mussoliniju — Novi vpoklici v Italiji

Rodos, 29. jan. AA. DNB: Inspektor italijanskih prekomorskih čet maršal de Bono, generalni guverner Libije maršal Balbo in guverner Rodosa, grof de Bechi, so si včeraj ogledali vse naprave na otoku Rodos. Pri tej priliki so obiskali tudi vse kmetijske ustanove ter si ogledali dela, ki so v teku.

Maršal de Bono, ki je vrhovni inspektor italijanskih prekomorskih čet, ostane na Rodosu nekaj dni ter bo tam pregledal vojaške naprave, obiskal pa bo tudi italijanske posade na drugih dodekaneških otokih.

Carigrad, 29. januarja. AA. DNB: V poučenih krogih govore, da bo general Weygand drevi zapustil Ankaru in se v spremstvu visokih turških častnikov odpeljal v Vzhodno Anatolijo. Temu potovanju generala Weyganda pripisujejo izreden pomen. Weygand se odpelje do Erzeruma, nato pa do meje Sirije. V zvezi s tem so izvedeli, da se je pripeljal v Ankaru tudi angleški general Windham, ki je prav tako namenjen v Vzhodno Anatolijo.

Vojaški posveti pri Mussoliniju

Rim, 29. jan. t. Havas. Mussolini je sprejel celo vrsto vrhovnih poveljnikov vojske, mornarice in letalstva, ki so mu poročali o stanju obrambe

negi dela. Mussolini je izrazil svojo zadovoljnost ter jim dal nova navodila za nadaljnje delovanje. Suhozemska vojska bo nekoliko okrepljena in bodo poklicani nazaj pod orožje nekateri vojaški obvezanci, ki se bodo vadili predvsem v borbi proti letalom.

Vojaška zveza prednjeazijskih držav

Carigrad, 29. jan. AA. DNB: Iransko veleposlaništvo v Ankari zanika preko poluradnega lista »Ulus« vesti, ki so se pojavile v turškem časopisu in ki govore o skorajšnji spremnitvi saadabskega pakta štirih maloazijskih držav v vojaško zvezo.

Volitve v Bolgariji

140 poslancev za vlado, samo 20 proti njej

Sofija, 29. jan. AA. Bolgarska telegrafska agencija: Poslanske volitve, ki so se začele 24. decembra, so se včeraj v celoti končale z glasovanjem na področju Sofije in Stare Zagore. 42 poslancev s teh dveh področij se je izreklo za vladno politiko. Včerajšnje volitve so potekale v miru in popolnem redu. Nikjer ni bilo nobenega incidenta.

Od 160 izvoljenih poslancev v vsej državi, ki tvorijo sobranje, se jih je 140 izreklo za vladno politiko, ki je naletela med ljudstvom na popolno odobravanje.

Novo sobranje se bo sestalo po poteku ustavnega roka 24. februarja.

Sofija, 29. jan. AA. Havas: Politika vlade dr. Kosejanova, t. j. politika najstrožje nevtralnosti, je prinesla pri včerajšnjih volitvah vladi še pomembnejšo večino. Volitve so bile na četrtem, t. j. zadnjem področju. Za njihov izid je vladalo največje zanimanje. Uspeh pri teh volitvah tolmačijo kot največji uspeh politike kralja Borisa in vlade, politike ne samo najstrožje nevtralnosti v sedanjem evropskem sporu, pač pa tudi politike neodvisnosti, izven vseh blokov. V sofijskem običnem svetu je opozicija dobila sedem mest. V svet je bil izvoljen spet tudi prof. Cankov.

Zagrebska vremenska napoved: Hladno in spremenljivo.

Zemunska vremenska napoved: Belgrad in okolica: Še hladnejše. Oblačno, le začasna zjasnitev. — Ostali kraji: Hladnejše. Prevladovala bo oblačnost z jasninami tu pa tam v severnih krajih. Jasno na Primorju. Snežilo bo še v visokih gorah, posebno v južni polovici države.

Japonsko-angleški spor

Japonska se ne ukvarja z načrtom obnove pakta proti Kominterni

Tokio, 29. jan. AA. DNB: Zastopnik zunanje ministristva je sporočil časnikarjem, da je Japonska v zvezi z incidentom z ladjo »Asama Maru« poslala v London noto v obliki spomenice in da je Anglija odgovorila na to spomenico z noto. Zato se sme pričakovati, da bo Japonska zdaj takisto odgovorila z noto. Verjetno je, da bo Japonska zahtevala izročitev Nemecev, ki so jih britanska oblastva zajela na ladji »Asama Maru«.

Na vprašanje ali Japonska obvešča nemško vlado o poteku pogajanj, je zastopnik zunanje ministristva izjavil, da je to čisto japonska zadeva in da zastopa Japonska svoje lastno stališče v tej stvari.

silno rahločutno, bodo preizkušnje za posamezne izmed njih lažje, če bodo vse govorile isti jezik.

Belgrajski posvet bo potem takem s stvarnimi zaključki podčrtal voljo Balkana in Podonavja, da naj bo v sedanjih vojni temu v zgodovini že tolikokrat preizkušenemu ozemlju prizaneseno. Ta mirovna prisega v Evropi ne bo ostala brez odmeva.

Tokio, 29. jan. t. Domei: Zastopnik zunanje ministristva je pri sprejemu časnikarjev danes dejal, da se japonska vlada ne ukvarja z mislijo, da bi ustanovila nov pakt proti Kominterni. Tudi posvet japonskih poslanikov v Evropi, ki so se sestali v Budimpešti, da proučijo položaj, ni v nobeni zvezi z ustanavljanjem kakšnega novega pakta proti Kominterni.

Amerika pritiska na Japonsko

Washington, 29. jan. AA. Stefani: V pričakovanju, da bo zunanje-politični odbor senata začel proučevati Pittmanov zakonski načrt — računajo, da se bo to začelo v sredo — izjavljajo v krogih zunanje ministristva, da je vlada USA vsaj za zdaj sklenila, da ne bo posegla po ukrepih, ki jih določa ta zakon. Kakor je znano, se Pittmanov zakonski načrt nanaša na prepoved izvoza vojnega materiala in municije na Japonsko. Mislijo, da bo senator Pittman predlagal med drugim, naj kongres izglasuje predlog o prepovedi izvoza municije in vojnega materiala na Japonsko, da naj bi pa predsedniku pustil popolno svobodo, ali naj proglasi ta sklep za veljaven ali ne.

Politični zapiski

Vedno za samostojnost

Odkar je Slovence zastopala v Belgradu Slovenska ljudska stranka, so Slovenci vedno zagovarjali načelo samostojne Slovenije v tesni zvezi in okviru kraljevine Jugoslavije. To svojo zahtevo so imenovali avtonomijo, pozneje pa, ko se je ta beseda napačno tolmačila, so jo večkrat zamenjali s široko samoupravo. Zastopniki Slovenske ljudske stranke te zahteve niso nikdar opustili. To se dobro vidi iz vseh govorov njihovih zastopnikov v Narodni skupščini in na shodih med ljudstvom, kjer so vedno poleg slovenskih narodnih zahtev branili tudi pravice hrvatskega naroda najprej pred SDS, pozneje pa pred ostalimi centralisti v JNS. To vse se dobro vidi tudi iz slovenskega časopisa, ki je podpiralo politiko Slovenske ljudske stranke. Tudi v programu Jugoslovanske radikalne zajednice je bila ta glavna točka SLS po avtonomiji ali široki samoupravi sprejeta!

Sporazum in volitve

Ker se zadnje dni mnogo razpravlja o vrstnem redu, po katerem se naj vršijo volitve za Narodno skupščino in hrvatski Sabor, ne bo odveč, če si pokličemo v spomin tozadevna določila kraljevskih ukazov in uredb, ki so bile izdane ob sklenitvi sporazuma Cvetković-dr. Maček dne 28. avgusta 1939. — Z ukazom, ki je datiran z dnem 28. avgusta 1939, je bila razpuščena Narodna skupščina. Z istim ukazom je bilo tudi razglašeno: »S kraljevskim ukazom se bo naknadno določilo, kdaj se bodo vršile nove volitve narodnih poslancev v vsej kraljevini za novo štiriletno dobo. Dan in čas v tem sporazumnem aktu ni bil določen! V kraljevski uredbi z dne 26. avgusta 1939, s katero se je ustanovila banovina Hrvatska, govore o saboru členi 4—8. V tej uredbi ni prav nobenega določila, kdaj se mora voliti sabor. V aktu o sporazumu Cvetković-dr. Maček, ki je bil istočasno objavljen, tudi ni nobenega določila, kdaj se naj vrše volitve bodisi za Sabor bodisi za Narodno skupščino. Jasnje je torej, da čas volitev v sporazumu ni določen in da o tem odločujejo le notranjepolitični in zunanjepolitični razlogi. O zunanjepolitičnih razlogih ne maramo govoriti, notranjepolitični razlogi pa zahtevajo najprej preureditev države in potem volitve v Narodno skupščino. To se lahko zgodi v najkrajšem času, ker imamo pred sabo zgled ustanovitve banovine Hrvatske. — V vprašanje volitev za hrvatski sabor pa se ne maramo vmešavati, ker je to izključno hrvatska zadeva!

Preureditev države

V aktu o sporazumu Cvetković-dr. Maček, ki je bil objavljen dne 28. avgusta 1939, stoji: »Vlada bo v skladu s merodajnimi činitelji pripravila vse, kar je potrebno za preureditev državne zajednice.« In res, še istega dne je izdala nova vlada kraljevsko uredbi o razširitvi predpisov o ustanovitvi banovine Hrvatske na druge banovine. V tej uredbi stoji: »Predpisi uredbi o banovini Hrvatski z dne 26. avgusta 1939 se morajo s kraljevskimi uredbami razširiti tudi na ostale banovine.« Potemtakem je po duhu in tekstu sporazuma, kakor tudi po besedilu kraljevskih uredb na stežaj odvrta pot do preureditve države.

Kaj pravi dalmatinska JNS

Splitški »Narodni list«, ki je glasilo bivšega ministra dr. Andjelinoviča, voditelja dalmatinske JNS, prinaša članek o političnem položaju, kjer med drugim govori o delovanju osrednje JNS ter med drugim pravi: »JNS je prepustila delo v Hrvatski in dravski banovini pristojnim banovinskim odborom. Bodisi g. dr. Korosec v Sloveniji kakor tudi g. dr. Kulenović med bosansko-hercegovinskimi muslimani sta dve samostojni politični enoti, ki vodita svojo politiko ter sta zgolj iz taktičnih razlogov vezani z JRZ. Ni mogoče reči, da bi velesrbsko gledanje na ureditev naše države ne dobilo odmeva v nekaterih srbskih krogih. To lažljivo je vsaj to, da je le bolj reakcija na nekatere napake v banovini Hrvatski kakor pa globoko politično prepričanje in samo stvar. Zdrava politika od zgoraj bi s malimi izjemami kaj kmalu vse velesrbsko prizadevanje v Srbiji spravila v normalen in zdrav kolesek. Brez vsakega dvoma pa se vprašanje banovine Srbije vsiljuje ter samo postavlja na dnevni red. Težko bi v sedanjih razmerah in v takem razpoloženju bilo postavljati še vprašanje »četrtice« banovine, na primer Bosne. To bi bilo mogoče storiti takoj poletno in verjame, da bi takrat bilo brez pretresov gladko šlo... O volitvah pa se pogovarjajo, debatirajo, delajo načrte, vendar v volitve malo verjamejo...«

Obiski v Nišu

Preteklo soboto in nedeljo se je v Nišu pri Aci Stanojeviću mudil podpredsednik glavnega odbora radikalne stranke Miša Trifunović, ki je častnikarjem povedal, da so dela za zbiranje radikalov končana. V soboto je prišel pozdravit Aco Stanojevića tudi pravosodni minister g. dr. Lazar Marković, ki se je potem odpeljal na shod v Kruševac. Pri Stanojeviću je bil tudi znani radikal Mita Dimitrijević, ki je častnikarjem izjavil tole: »Lahko vam povem, da so moji obiski pri g. Stanojeviću bolj informativnega značaja in bolj iz osebne pobude, da bi tudi jaz sopolomel splošni stvari radikalne stranke. Položaj ima v rokah g. Aca Stanojevića. Razmere v svetu in doma vam veljavajo, da se radikalna stranka, ki je vsekakor najbolj izraziti predstavnik Srbov, udeleži dela v novem državnem življenju. Zlasti je to treba z ozirom na zunanji položaj in pa z ozirom na izvajanje sporazuma. Prvi pogovori v tem pravcu so se začeli že konec novembra na sestanku Ace Stanojevića in Dragiša Cvetkovića na mojem domu. Na tem sestanku je bil postavljen temelj, naj se radikalna stranka neodvisno organizira in stopi v koalicio z JRZ. Spori, ki so nastali v Novem Sadu ter izdajanje lista »Delo« je zadevo zavleklo. Ob božičnem obisku predsednika vlade g. Stanojeviću so bili že poprej načeti pogovori obnovljeni.«

Svobodni zidarji so zavajali

V glasilu jugoslovanskih zidarjev »Vidici« številka 1—2, se branijo v obsežnih člankih pred ugotovitvami in očitki, ki jih je objavil »Slovenec« v prvih številkah letošnjega leta. Seveda po navadi teh »črnih krto« so vsi ti obrambni članki brez podpisa. Zavarovno je gledati, kako se v njih penjo od onemogle jeze in kako virtuozno mečejo na vse strani najbolj prostaške izraze. O umoru kralja Aleksandra se mi z njimi ne bomo pričali. Zato imamo na razpolago druge vire neko trditve svobodnih zidarjev, ki takrat še niti brk niso imeli pod nosom.

Občni zbor Aerokluba »Naša krila«

Knez-namestnik Pavle letalstvu

Belgrad, 29. jan. m. V Belgradu je bilo večeraj zborovanje Aerokluba »Naša krila«. Občni zbor je predsednik Aerokluba Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle pozdravil s to-le poslanico:

»Gospodje delegati! Kraljevski jugoslovanski Aeroklub, na čelu katerega se nahajam že polnih petnajst let, je pred dvema desetletjema prevzel iniciativo, da se ideja o potrebnem močnem nacionalnem letalstvu vsadi v dušo vseh sinov naše domovine. Bilo je potrebno mnogo zavednosti, mnogih samoodpovedi in prizadevanj, da taka nova misel, katere ustvaritev je zahtevala veliko žrtv, prodre najprej v široke ljudske sloje, nato pa da se uresniči.

Danes je vsem jasno, da je potrebno letalstvo tako kot kulturni faktor kakor tudi kot orožje narodne obrambe, da je danes v našem narodu letalski duh na potrebni višini,

da naša država šteje na stotine in stotine mladih letalskih prostovoljcev in še na tisoče mladih jadrancev in na desetstisoče šolske mladine, ki je prepojena s ljubeznijo do letalstva. Saj je s tem ustvarjena neobhodna podlaga za jugoslovansko letalstvo, katere ni mogoče odkupiti s denarjem, temveč s dolgoletnim neumornim delom, ki je prežeto z resnično vero, predvsem pa z rodoljubjem. Zasluga pripada v prvi vrsti vam, gospodje, in tisočim vašim sodelavcem po širni državi.

Javno priznanje, ki ga zaslužite od vse države, naj vam bo vzpodbuda za nadaljnjo neumorna stremiljenja k vzvišenemu prostovoljnemu cilju: k moči in poletu jugoslovanskih kril!

Na občnem zboru je bil spet izvoljen za predsednikovega namestnika g. Tadija Sondermayer.

Spremembe volivnega načrta

Belgrad, 29. jan. b. Ob povratku večine ministrov v Belgrad je bila danes dopoldne seja odbora ministrov, na kateri so nadaljevali razpravo o vseh pripombah, ki so se slišale v javnosti o novem volivnem zakonu ter o spremeni valnih predlogih glavnega odbora JRZ. Seje so se udeležili predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik vlade dr. Vlado Maček, pravosodni minister dr. Lazar Marković, finančni minister dr. Šutej, minister za gozdove dr. Kulenović, minister za socialno politiko dr. Budisavljević, kmetijski minister dr. Čubrilović, notranji minister dr. Mišalović in ministri brez listne dr. Konstantinović in Bariša Smoljan. Po seji so posamezni člani vlade častnikarjem izjavili, da so člani tega odbora ministrov na današnji seji sprejeli sklep, da bo državno listo sestavljali nosilec te liste z nosilci vseh okrožnih list.

Z državne liste se bo volil samo nosilec liste. Izvoljen bo samo tedaj, če bo dobil v vsej državi

100.000 glasov. Vsi drugi mandati se bodo delili po okrožjih na isti način, kakor pred uvedbo šestojanuarskega režima. Število poslancev po posameznih okrožjih se bo določilo na ta način, da bo na vsakih 40.000 prebivalcev prišel po en poslanec. Če bo več od 40.000 znašal več ko 25.000, bo okrožje dobilo še po enega poslanca.

Ministri so častnikarjem izjavili, da bodo volivna okrožja ostala v glavnem ista kakor so bila objavljena. Izvršene bodo le manjše spremembe, in sicer v glavnem v Bosni in Srbiji. Na današnji seji so člani odbora ministrov tudi sklenili, da bodo za vseučiliške profesorje kot kandidate vladala ista določila kakor za druge državne uradnike. Seja ministrskega sveta je določena za četrtek. Ministrski odbor bo imel še več sej, na katerih bo nadaljeval in zaključil razpravo o novem volivnem zakonu ter bo za vladno sejo pripravil definitivno redakcijo novega volivnega zakona.

Trije shodi ministra dr. Kreka na Gorenjskem

Kranj, 29. januarja. Gradbeni minister dr. Krek je imel ob soboto na ponedeljek na Gorenjskem tri shode. V soboto zvečer je bil shod krajevne JRZ Kranj ob nabito polni dvorani v Ljudskem domu. Shod je otvoril predsednik krajevnice JRZ dr. Anton Megušar. Minister dr. Krek je podal izčrpano poročilo o notranji in zunanji politiki. Na koncu je bila prebrana in predložena g. ministru resolucija. Nato je g. minister sprejel deputacijo ZZZ in kluba železničarjev JRZ.

V nedeljo popoldne se je g. minister odpeljal na tretji smučarski tabor v Trzin, kjer mu je bil pripravljen priščen sprejem. Zvečer je imel ob 7 velik shod v dvorani Prosvetnega doma na Skali, kjer je poročal o notranji in zunanji politiki v nabito polni dvorani.

V ponedeljek je imel g. minister še en shod v Kranju ob 11 dopoldne v dvorani Ljudskega doma. Shod je sklical okrajni odbor JRZ za ves

kranjski okraj. Zborovanje je otvoril predsednik okrajne JRZ g. župan Umnik. G. minister je v poldrugurnem govoru razložil zunanji in notranji politični položaj. Ob koncu je predsednik Umnik prebral in izročil g. ministru dr. Kreku sledečo vdanostno izjavo:

»Člani JRZ, zbrani na shodu JRZ v Kranju, dne 29. januarja t. l., izražajo svojem narodnemu voditelju dr. Korosecu in njegovemu najbližjemu sodelavcu gradbenemu ministru dr. Kreku popolno odobravanje in najtoplejšo zahvalo za dosedanja njuna dela v prid slovenskemu narodu in naši državi ter jima obenem izrekajo neomejeno zaupanje za nadaljnje delo, zlasti pri čimprejšnji ustvaritvi banovine Slovenije.«

Politične stranke v Srbiji zborujejo

Napovedano je zboljšanje železničarskih in sploh uradniških plač

Belgrad, 29. januarja. m. Večera je bilo po državi več političnih zborovanj, ki so jih sklicale posamezne politične skupine. Prometni minister inž. Beslić se je večeraj mudil v Novem Sadu ter imel sestanek s tamkajšnje JRZ. Večera je sprejel tudi železničarje in jim obljubil, da bo vlada posvetila vsjo pozornost železničarjem glede zboljšanja njihovih službenih prejemkov. Izjavil je tudi, da je vse pripravljeno za preselitev sedanjega železniškega ravnanstva iz Belgrada-sever v Novi Sad. Selitev se prične 1. februarja.

Več zborovanj je imela opozicija, predvsem demokratska stranka, ki je od vseh najaktivnejša. Večja zborovanja so bila v Loznici, Sabcu, Čupriji in Jagodini. Na prvih dveh shodih je govoril član izvršilnega odbora demokratske stranke Boža Vlačić. V svojem govoru je branil znano stališče demokratske stranke do vseh političnih vprašanj zadnjega časa. Odgovoril je tudi na kritiko »Hrvatskega dnevnika« glede znanega stališča demokratske stranke. Na zborovanju v Čupriji je govoril prav tako član izvršilnega odbora demokratske stranke, bivši poslanec Stojilković, ki je prav tako zagovarjal in branil stališče demokratske stranke ter poudarjal, da je treba najprej izvesti

državno preureditev v celoti in šele nato misliti na državnozbornske volitve. Ta vrstni red ni proti interesom hrvatskega naroda, je pa o popolnem skladu z interesi Slovencev in Srbov in z interesi vse države.

V Kruševcu je imel večeraj zborovanje pravosodni minister dr. Lazar Marković. Najprej je izjavil, da vlada pripravlja uredbi o povišanju uradniških plač. Ta uredba bo zajela vse državne uradnike. Potem je govoril o volitvah v skupščino in o nadaljnjih preureditvi države ter o sporazumu med radikalni. Izrekel se je najprej za volitve v skupščino in šele potem za preureditev države. S tem se je dr. Marković postavil proti JRZ in proti glavnemu odboru radikalne stranke, ki misli o vrstnem redu volitev in preureditve države prav nasprotno. Dr. Marković je očitno pozabil, da se bo v bodoči skupščini sklopilo samo o tistih spremembah, ki so bile izvršene na podlagi § 116 in ki so bile predložene skupščini v odobritve. V novem parlamentu se ne bo smelo sklopiti v ustavnih vprašanjih, ampak bi se moralo počakati na prvo ustavotvorno skupščino. Kdaj bi to moglo biti, pač nihče ne more povedati. Dr. Marković se mora zavedati, da bi ta preložitve srbskega in slovenskega vprašanja šla v nedogled.

Železniška nesreča pri Rumi

Brzi vlak zavozil na odprti progi v odklopljene vagonne tovornega vlaka — Predsednik vlade Cvetković in finančni minister dr. Šutej lažje poškodovana

Belgrad, 29. jan. m. Kakor smo že poročali, je predsednik vlade Cvetković s finančnim ministrom dr. Šutejem in ministrom dr. Konstantinovićem prebil soboto in nedeljo na lovu v Belju. Večera popoldne so se vračali v Belgrad. Praden je posebna kompozicija brzovlaka št. 3 privozišla v Rumo, je se te postaje odpeljal s precejšnjo zamudo tovorni vlak št. 53 proti postaji Kraljevica proti Belgradu. Med vožnjo se je od tovornega vlaka odklopilo 16 vagonov, ki so se zaradi manjšega vzpona pričeli pomikati nazaj proti Rumi. Okrog tritret na 7 je skozi postajo Kraljevico privozil posebni vlak. Kretničar, ki na progi ni videl nič nevarnosti, ga je pustil dalje proti postaji Putinci. Brzi vlak je zavozil v vagonne tovornega vlaka na progi. Sunk je bil kljub temu,

da je brzovlak vozil le 30 do 40 km na uro, precejšen. Pri trčenju sta dobila lažje poškodbe predsednik vlade Cvetković, ki se je pravkar bril, ter je od etekla dobil manjše praske nad levim očetom, na čelu in na roki. Finančni minister dr. Šutej, ki je pravkar čital knjigo, pa je dobil precejšnji sunk v ramo. Drugo spremstvo je ostalo nepoškodovano.

Na lice mesta je privozil posebni vlak z zdravnikom, glavnim ravnateljem državnih železnic Djurićem, šefom belgrajske postaje Kosićem in upravnikom mesta Belgrada Lazićem. S tem sta odpotovala na kraj nsiškega ministra za telano vzgojo Tomić in prometni minister inž. Beslić. Po prihodu posebnega vlaka iz Belgrada na kraj nesreče sta prometni minister inž. Beslić in glavni železniški ravnatelj inž. Djurić takoj izdala potrebna navodila za čiščenje proge in začela zasliševati strojevodje in spremljevalce omenjenih 16 vagonov.

Predsednik vlade dr. Cvetković se je s finančnim ministrom dr. Šutejem in spremstvom vrnil v Rumo, kjer je čakal, da se vse uredi za nadaljevanje vožnje proti Belgradu. Delo na odprti progi je trajalo precej časa in je posebni vlak s predsednikom vlade in njegovim spremstvom privozil v Belgrad šele davi ob pol 3. Na postaji so predsednika vlade Cvetkovića in ministre pričakovali njihovi osebni in politični prijatelji, a katerimi se je predsednik vlade Cvetković razgovarjal in jim podajal roke. Nato se je odpeljal na svoje stanovanje. Predsednik vlade Cvetković je danes, kakor navadno, prišel v predsedstvo vlade in opravljal vse svoje poše. Finančni minister dr. Šutej je dopoldne šel v eplošno bolnišnico, kjer so mu rentenizirali roko ter ugotovili, da tudi njegove poškodbe niso težkega značaja, vendar mora nositi levo roko v obovi.

Huda obsodba zaradi poverbe uradnega denarja

Murska Sobota, 29. januarja. V Murski Soboti je bila danes ves dan trajajoča razprava proti sodnemu oficijalu Stefanu Friedrichu, ki je bil uslužben pri okrajnem sodišču v Murski Soboti od prevrata in je skozi 12 let zlorabljal in poneverjal varstveni denar. Vsota poneverjenega denarja je dosegla 702.000 din. Za razpravo je vladalo veliko zanimanje, saj je bil obtoženi Friedrich soboški domačin in ugledna osebnost v najvišjih soboških krogih, zlasti pa v veseli družbi, s katero je zapravljal denar. Na razpravi se je zagovarjal, da si je denar samo izposojal in ga je hotel vrniti. Vedno je upal, da bo kje dobil denar. Zato je tudi igral na državni loteriji in je v teku zadnjih let izdal nad 60.000

dinarjev. Zapuščen od vseh nekdajšnjih prijateljev je danes stal skesan pod tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti. Niti zagovornika ni mogel dobiti in ga je zagovarjal ex offio odvetnik Franc Bajlec.

Po celodnevni razpravi je predsednik senata razglasil obsodbo, po kateri je bil Stefan Friedrich zaradi utaje uradnega denarja in zaradi nekaterih prevar obsojen z enotno kaznijo na 12 let robije in trajno izgubo častnih pravic.

Občinstvo, ki je napolnilo sodno dvorano do zadnjega kotička, je bilo nad sodbo nekako presenečeno, ker so vsi pričakovali, da bo obtoženi prejel manjšo kazen.

„Ako Finska sedaj podleže, finskega naroda ne bo več...“

Finski poslanec roti inozemstvo, naj hitro pošlje pomoč

Stockholm, 29. januarja. AA. Havas: Ugledni finski parlamentarec dr. Fritz je izjavil častnikarjem, da je nesporazume med finskimi in sovjetskimi četami očitno velika, a vendar manjša, kakor splošno sodijo. Le to je, da lahko Sovjeti zmerom nadomestijo svoje efektivne in neprestano pošiljajo v boj nove čete, Finci se morajo pa boriti brez prestanka in brez počitka. Ne zadošča nekaj tisoč prostovoljcev, da bi bil urejen problem človeškega materiala. Finski parlamentarec je dalje izjavil, da ima njegova domovina nujno potrebo po čim več protitankovskih in protiletalskih topovih. Finska potrebuje tudi mnogo lovskih letal in bombnikov. Če Finska izgubi to vojno, bo ne samo postala del sovjetskega ozemlja, ampak bo tudi postala dežela brez ljudi. Sovjeti izvajajo na Finskem iste barbarske metode, kakor so jih izvajali v ruski Kareliji. Prebivalstvo finske narodnosti so namreč poslali iz Karelije v razne kraje Sovjetske Rusije, na Finsko pa poslali sovjetski živili. Finska je v dobi cerjevo od leta 1908 do 1917 uživala nekaj svobode. Če finska armada podleže, bo Sovjetska Rusija mejila ob Švedsko.

Helsinki, 29. januarja. b. Zaradi velikih izgub in še večjih težav pri preskrbi sovjetske vojske na finskih bojiščih so Sovjeti skoraj popolnoma ustavili operacije na karelijski fronti. Isto velja tudi za sever Finske, kjer so presli Finci v mnogo ugodnejši položaj, kakor so bili pred nekaj dnevi. Helsinki, 29. januarja. b. Danes sta bila v mestu dva letalska alarma, prvi ob 9, drugi pa točno opoldne. Sovjetska letala pa niso letela nad mestom, ker so jih protiletalske baterije že na periferiji obrnile. Finski lovci so se takoj pogнали za njimi ter jih zasledovali.

Švedski prostovoljci prihajajo

London, 29. januarja. AA. Reuter: Posebni Reuterjev dopisnik, ki se mudi v Haparandi, na švedsko-finski meji, poroča naslednje:

Malo mesto Haparanda, ki leži 46 km proč od polarnega zemeljskega kroga, je polno čet, ki prihajajo iz Švedske. Vojski z noži na puškah varujejo javna poslopja. Na vsakem koraku lahko srečaš v belo ovit voz, na katerem so natovorene razne stvari, da jih pošljejo na Finsko. Prav tako je tu tudi zelo mnogo ambulantnih voz, ki so preskrbljeni z vsemi zdravili in drugimi zdravilskimi potrebščinami. Vlak, ki je prispel v Haparando, je bil poln prostovoljcev, ki prihajajo iz Švedske in gredo na fronto. Občleni so kot smučarji in so se mi zdeli kakor da gredo smučati, ne pa na bojno polje. Povsod je bilo slišati vzklike o solidarnosti skandinavskih držav. Tu je videti tudi številne begunce iz Finske, deloma otroke, deloma ženske ali starce. Do sedaj se je število beguncem dvignilo na približno 3000. Švedske oblasti so preskrbele, da se tem beguncem da najpotrebnejša pomoč. Tri ženska društva iz Stockholma, v katerih so po večini dijakinje, dan in noč izkazujejo beguncem pomoč, da bi vsaj v neki meri ublažile stanje teh nedolžnih vojnih žrtev.

Poljska armada

100.000 moč

poide na Finsko?

London, 29. januarja. t. Glasilo bivšega zunanjega ministra Edena »Yorkshire Post« obkrožila dolga članek o pomoči, ki jo je treba hitro nuditi Fincem v borbi proti Sovjetiji. List se pritožuje, da pomoč prihaja prepočasno, ter predlaga nekaj praktičnih predlogov, kako organizirati to pomoč, da bi bila pravočasna in izdatna. Med drugim predlaga list, da bi bilo treba poljsko armado, ki se zbira sedaj v Franciji in ki šteje nad 100.000 moč, odpotati na Finsko, ker na zahodni fronti za enkrat ni potrebna.

Članek »Yorkshire Posta« je v diplomatičnih krogih v Londonu vzbudil veliko zanimanje, ker

mislijo, da ta predlog ni kar tako padel iz zraka, marveč, da se z vprašanjem uporabe poljske armade že pečajo na merodajnih angleških in francoskih mestih v tem smislu, da bi jo odpotili na pomoč Fincem. Poljski vojski bi šli tja kot prostovoljci na podoben način, kakor so italijanski vojski šli svoje dni v Španijo. Anglija in Francija pa bi pridno pošiljali orožje, municijo in druge vojne potrebščine.

Na merodajnih poljskih mestih ne vedo ničesar o kakšnem takšnem predlogu in odgovarjajo, da je poljska armada pripravljena boriti se povsod, kjer bo to potrebno za zavezniško zmago, ki je jamstvo osvoboditve poljske domovine.

Katoliški Ukrajinci pod novimi oblastniki

»Osservatore Romano« posnema po nizozemskem listu »Tijds« poročilo o položaju katoliških Ukrajincev pod sovjetsko oblastjo. Ko so izbruhnile sovražnosti proti Poljski, so škof in duhovniki sklenili ostati med svojimi verniki, vendar pa se jih je nekaj umaknilo, ko so izvedeli, na kakšen način so boljševiki sklenili vdreti v zapadno Ukrajino in jo »osvoboditi«. Pač pa je ostal v Lvovu metropolit nadškof Szeptycki. Ko so rdeče čete vkorakale v Lvov, ga je GPU takoj obsojila na globo 600.000 zlotov, prav tako pa so njegovi nadškofiji zaplenili vsa posvetila in rdeče čete so zasedli vsa cerkvena poslopja. Če bi ne plačal te ogromne globe, bi ga obdžili sabotaže. Nadškof je mogel plačati samo 30.000 zlotov. Vsi, ki so hodili k nadškofu, so bili nato fotografirani in so jih sproti strogo zasliševali. Brata nadškofa Leona Szeptyckega, posestnika v Pribrichu, so boljševiki ustrelili; ustrelili so tudi njegovo ženo. Med svojimi verniki so ostali škof Komisin v Stanislavovu, njegov koadjutor Latiševski, generalni vikar škofije in več duhovnikov. Toda boljševiki so zasedli škofijo in sementišče. V škofijskem dvorcu so pustili škofu samo dve manjši sobi. Dasi je škof zelo star, so ga rdeči komisarji dvakrat odvedli na mučna zasliševanja; tudi v tej škofiji so boljševiki zaplenili vsa cerkvena imetja.

Škofu Kočilovskemu v Przemislu je bila škofija po zadnji delitvi Poljske razdeljena na dva dela. En del je v Nemčiji, drugi del pa v Sovjetski Rusiji. Škof je ostal v Przemislu, svojega koadjutorja pa je poslal v Jaroslav, da naj tam vodi del škofije, ki je prišel pod Nemčijo.

Povsod so boljševiki zaplenili vsa cerkvena premoženja, v vseh verskih ustanovah so prepovedali pouk; veroučitelji in učitelji katoliških šol so brez sredstev.

Boljševiki čete so zasedle tudi vse bazilijanske in redemptoristične samostane. Vse menihe in vse sestre so razgnali.

Bazilijanske bogoslovce je sprejel v Olomucu nadškof Prečan, tja se zatekajo sedaj tudi vsi tisti, ki lahko zbeže iz rdečega pekla. Boljševiki so uničili slavno tiskarno in knjigarno bazilijancev v Zovki. Izredno bogato bazilijansko knjižnico je zaplenila sovjetska vlada in so vso ogromno knjižno bogastvo Sovjeti odvlekli neznanu kam. V prostorih bazilijanske knjižnice družbe so zdaj namestili urade brezbožniške organizacije, ki bo tam izdajala svoje brošure in propagandne letake.

V Voliniji so boljševiki takoj uničili vse deio, ki so ga tam v zadnjih 20 letih opravili jezuiti, kapucini, redemptoristi. Ko so boljševiki vkorakali v Pinsk, je bilo prvo dejanje rdeče vojske to, da so pogнали v zrak jezuitske cerkev.

Vendar pa verniki s silnim pogumom ščitijo svoje duhovnike, ki jih podpirajo, da lahko žive. Odločnosti in pogumu vernikov se je zahvaliti, da so ponekod cerkve še odprte in da se verska opravila še opravljajo. Nikdar ni bilo v cerkvah toliko

Finski otroci na Dansko

Kjbenhavn, 29. januarja. AA. Havas: Razgovori med finskim ministrom za socialno politiko Fagerholmom in kjbenhavskim županom dr. Kapperjem glede žensk in otrok, ki jih ne bodo prepeljali na Švedsko in Norveško, so končani. Okoli 5000 danskih družin je pristalo, da bodo sprejele Fince. Fagerholm je izjavil, da bo čez mesec dni že najbrž odšlo na Dansko prvih sto finskih otrok, pozneje bodo pa poslali na Dansko še več otrok, če bi razmere to terjale.

vernikov, kakor ravno v teh hudih časih strašne preizkušnje in neizmernega trpljenja.

Pričakovati pa moramo, da bodo rdeči oblastniki tudi to kmalu preprečili in začeli preganjati tiste, ki bodo hodili v cerkev. Rdeči so že začeli z gonjo med mladino in jo skušajo odvrti od verskih opravil.

V gospodarskem življenju pa se v zasedenih pokrajinah še ni mnogo spremenilo. Poljski zlot je še zmeraj edino plačilno sredstvo. Cene pa silno naraščajo in živil primanjkuje, vse zaradi popolne nesposobnosti sovjetske uprave.

Poročilo kardinala Hlonda o položaju na Poljskem

Vatikansko mesto, 29. januarja. b. Poročajo, da je poljski primas kardinal Hlond končal svoje veliko poročilo o položaju katoliške Cerkve na Poljskem po okupaciji te dežele po nemških četah. Temu poročilu so priložili številni dokumenti o zapiranju cerkva, samostanov, kakor tudi dokumenti o številnem preganjanju katoliških duhovnikov in redovnikov. Pričakujejo, da bo Vatikan za primer, če bo Nemčija demantirala ta preganjanja, poročila v celoti objavila za javnost, kar bo vsekakor velika senzacija za ves svet.

Predsednik poljske republike o polomu Sovjetije

London, 29. januarja. b. V intervjuju z urednikom »Daily Telegraph« je izjavil poljski ministrski predsednik Raskiewicz, da je prepričan o bližnji zmagi zaveznikov. Prav tako je izjavil, da bo po zmagi morala tudi Sovjetska Rusija izprazniti poljska področja, ki jih je zasedla. Sovjeti ne bodo mogli ostati tam, ker bodo imeli v lastni državi dovolj dela. Zmaga Anglije in Francije bo pomenila tudi polom Sovjetske Rusije, in Poljska bo dobila nazaj najprej ono, kar so ji vzeli Nemci in potem še ono, kar so zasedli Sovjeti.

Moskovski list napoveduje

»preosnovo Sovjetske Rusije«

Moskva, 29. jan. b. »Pravda« objavlja članek o razmerah v sovjetskih tovarnah ter piše med drugim: Odločeni smo, da izvedemo največjo reorganizacijo v zgodovini Sovjetske Rusije za varnost našega naroda. Ugotovili smo, da se v naših tovarnah zelo razpija in da se jih slabo upravlja. Ugotovili smo, da se številni delavci zaposlijo tam, kjer ne bi bilo potrebno, medtem ko na drugih mestih delavcev primanjkuje. V mnogih primerih smo ugotovili neekonomično porabo goriva. Podobno razpisnost smo ugotovili tudi pri številnih surovinah, ki jih potrebujejo tovarne. Zaradi tega bodo storjeni najstrožji ukrepi, da vse te nedostatke odstranimo.

Rim, 29. jan. AA. Stefani: V Rimu je v 46. letu starosti umrl sloviti italijanski sabljač Nedo Nadi. Pokojnik je bil zmagovalac v fletu in sablji v treh olimpijskih tekmah in sicer 1912, 1919 in 1920.

Novi razvoji v boju za romunski petrolej

Bukarešta, 29. januarja. AA. Iz dobro obveščenih virov poročajo, da se je vlada odločila ustanoviti ministrstvo za nabave, ki bo skrbelo razen za zadostne nabave tudi za primerne cene. Novemu ministrstvu bodo, kakor se zdi, dodeljeni generalni komisarijati za petrolej, težko in tekočino industrijo. Novo ministrstvo za nabave naj bi prevzel sedanji minister pri predsedništvu vlade Portocala, ki ga smatrajo za očjega sodelavca ministr. predsednika Tataresca. Ustanovitve omenjenega ministrstva in imenovanje Portocala na to mesto naj bi bilo objavljeno vsekakor ta teden. Za generalnega komisarja za nafto je imenovan profesor Heta, dosedanj generalni tajnik v kmetijskem ministrstvu.

»Curentul« objavlja članek o petrolejskem vprašanju in pravi med drugim: Svobodna trgovina in svobodno gospodarstvo sta važna dela suverenih pravic neodvisne romunske vlade. Nekateri veselijo se prizadevala, da bi posredno ovirale preskrbo Nemčije z romunskim petrolejem. Najprej so pokupile vse donavske šlepe ter jih pripravile do tega, da za časa vojne ne obratujejo. Zatem so petrolejska podjetja, ki jih vodijo tuji, zmanjšala proizvodnjo. Po zakonih gospodarskega življenja je proizvodnja odvisna od količine potrošnje. Vsak, kdor se razume na trgovino, mora sprevideti, da se mora v današnjem času, ko je toliko povpraševanja, povečati tudi proizvodnja. To je v korist romunskega narodnega gospodarstva, kakor tudi v korist države, kajti od povečane proizvodnje in prodaje ima država tudi večje dohodke. Romunija je v takšnem položaju, da mora predvsem gledati na svoje lastno gospodarstvo,

Kralj Boris III.

Danes praznuje Bolgarija rojstni dan svojega vladarja Borisa III., ki je bil rojen 30. januarja 1894 v Sofiji kot najstarejši sin tedanjega kneza Ferdinanda I. in njegove prve žene princeze Marije Luize Burbonske-Parmške. Po želji bolgarskega ljudstva je knez Ferdinand svojega sina dal l. 1896 krstiti v pravoslavni cerkvi. Mladi princ je užival na dvoru najboljšo vzgojo in se je pozneje udeležil tudi raznih balkanskih bojev. L. 1930 se je poročil po katoliškem obredu v Asisiju s četrtim otrokom italijanske kraljeve dvojice, princezo Ivano. Zakon je bil pozneje blagoslovljen po pravoslavnem obredu v Sofiji. Iz tega zakona se je rodila l. 1933 hčerka Marija Luiza in 1937 prestolonaslednik, ki so mu dali ime Simeon in kateremu je kralj Boris podelil naslov trnovskega kneza.

Pod vladanjem kralja Borisa III. se je zlasti zadnja leta pričelo razveseljivo zblizevanje med Bolgarijo in Jugoslavijo, kateremu je od jugoslovanske strani utrl pot naš pokojni kralj Aleksander. Ta politika zblizevanja in dobre sosesčine se je posebno uspešno nadaljevala, odkar je na čelu bolgarskega kabineta ministrski predsednik Kiosevanov, torej od l. 1935 dalje, ki za prijateljsko politiko z Jugoslavijo uživa vso oporo svojega vladarja. Tako je prišlo do znamenite pogodbe o »večnem prijateljstvu« med obema blakanskima državama v januarju 1937, ki pomenja velik korak pri utrditvi miru in dobrih odnosov na Balkanu. Kot posledica te pogodbe je leto na to moglo priti do solunskega dogovora z nenapadnim paktom med balkanskimi državami, ki je obenem Bolgarijo oprostil vojaških določil neuilyskega miru.

V zasebnem življenju kaže bolgarski kralj posebno zanimanje za tehnične stvari. Poznan je kot vnet avtomobilist in znano je, da ume tudi voziti lokomotivo. Izredno veliko smisla kaže tudi za botaniko in je sloveča njegova botanična zbirka v Vranji, kamor hodi v poletnih mesecih. Bratskemu bolgarskemu narodu se ob njegovem današnjem slavu pridružujemo tudi Slovenci z najboljšimi željami za dobrobit njegove vladarske dinastije in za čim lepši napredek in srečno bodočnost bolgarskega naroda.

Papež govori v četrtek ob 10. uri

London, 29. jan. b. Dne 1. febr. ob 10 bo imel sv. oče v angleščini govor po radiu na valovnih dolžinah 19.76, 30.96, 41.40 in 49.59. Govor je namenjen evharističnemu kongresu v Novi Zelandiji in ga bo prenašala londonska radijska postaja.

Na zahodu še vedno mir

V zraku

London, 29. jan. t. Reuter: Danes je bil nad vso yorkširsko pokrajino razglašen letalski alarm. Ljudje so videli domača angleška letala, ki so se dvignila in odletela proti vzhodu, od koder so slišali pokanje bomb. Pokov je bilo vsega devet. Letalsko ministrstvo še ni objavilo, v kakšnem obsegu so sovražna letala napadla ta del vzhodne obale. Tudi nad Shetlandskem otočju so se pojavila nemška letala. Bomb niso metala.

London, 29. jan. t. Reuter: Skoraj vse nemške radio postaje so danes ob 1 popoldne nenadno umolkile. Navadno se je to do sedaj dogajalo, kadar so bili letalski napadi na zahodno nemško obalo. Ni še znano, če je tudi tokrat letalski napad povzročil ta dogodek.

London, 29. januarja. t. (Reuter.) Mornariško ministrstvo javlja, da so danes nemški bombniki napadli naslednje male trgovske ladje: »Miriam«, »British Officer«, »Akolic«, »Monarch«, »Dannj Bryn«, »Stanburn«, »Otterpool«, »Knightsley«, »Well park«. Škode niso povzročili nobene.

Na morju

Berlin, 29. jan. t. Nemško vojno poveljstvo je proglasilo sedem Friesijskih otokov kot spadajoče

v vojno območje. To so otoki Borkum, Juist, Norderney, Lengeoog, Spierkoroog, Wangeroog in Sylt. Neutraine države so bile naprošene, da to vzamejo na znanje.

London, 29. jan. t. Reuter: Mala nizozemska ladja »Norac« je zadelo na mino, toda čeprav je eksplozija v prednjem delu vso razkosala, se ni potopila. Posadka je tudi vsa rešena.

Oslo, 29. januarja. AA. DNB: Švedski parnik »Meelarenc« (5000 ton) in norveški parnik »Bautac« (2700 ton) sta včeraj dopoldne trčila v fjordu v bližini Fitveta. Ladja »Bautac« je bila težko poškodovana ter se je potopila. Manjše poškodbe ima parnik »Meelarenc«, ki se je vrnil v Oslo. Človeških žrtev pri tej nesreči ni bilo.

Na suhem

Nemško in francosko vojno poročilo poročata, da na suhem ni bilo nobenih dogodkov. Le topništvo je na obeh straneh delovalo v odseku Vogeov. Nad vso fronto ležijo goste megle, ki so preprečile delovanje letal. Ponekod so bile tudi praskne delovne patrulje.

London, 29. jan. t. Reuter: Vojno ministrstvo razglasa, da so vsi dopusti vojakov, ki služijo na francoski fronti, ukinjeni. Novih ne bodo več dovoljevali.

221 mrtvih, nad 100 hudo ranjenih pri železniški nesreči na Japonskem

Tokio, 29. jan. AA. DNB: Davi se je pripetila težka železniška nesreča pri Osaki. Poln vlak, ki vozi med Osako in predmestji, je skočil iz dosedaj neznanih razlogov s tira. S tem vlakom potujejo navadno delavci na svoj posel v okoliške tovarne. Po uradnem poročilu je nesreča zahtevala 221 smrtnih žrtev, po večini delavcev. Izpod ruševin so potegnili 100 težko ranjenih. Japonsko prometno ministrstvo poroča, da so vse ranjence

prepeljali v bolnišnico v Osako. Večina ranjenih delavcev je zaposlena v tovarni bakra v Sumitomi. Do nesreče je prišlo, kakor poročajo, zaradi tega, ker je medtem, ko je vlak drvel proti postaji Sakuraišima, zadnji vagon skočil s tira. V tem trenutku je nastala eksplozija v bencinskem rezervuarju. Goreči bencin se je brž razlil po ostalih vagonih, ki so se prevrnili.

obleko dobilo, ker se je dobavitelj za nakup blaga pravočasno pobrignil.

Zimsko obleko za leto 1939/40 so dobili vsi, ki imajo pravico do nje, razen plaštev, za katere pa velja rok dobave 16. januarja 1940. Trajalo bo pa še dober mesec, da dobe te plaše prizadeti iz glavnega skladišča v Batjanici.

Delavske obleke za svetilničarje za leto 1939 ni in je tudi ne bo!

Za leto 1940 bo licitacija za delavsko obleko 17. februarja 1940, rok dobave pa je 3 mesece in če bo licitacija uspela.

Na vsak način bo nujno potrebno glede nedre in pomanjkljive zainteresirati vse naše merodajne faktorje, da se zaostala pripadajoča obleka dobavi ali pa naj se da primerna denarna odškodnina.

V Službenih novinah krajevine Jugoslavije z dne 11. julija 1939 je bil objavljen nov pravilnik o delavcih drž. prometnih ustanov. Obvezno moč pa je dobil ta pravilnik 30 dni po razglasitvi.

Z uveljavljenem novega delavskega pravilnika za državno prometno osebje je nastalo med delavstvom upravičeno razburjenje in nezadovoljnost, ker novi pravilnik razen nekaterih ugodnosti težko posega v socialne razmere naših delavcev. Nato je obširno opisoval delo in napore Kluba in slovenskega političnega predstavništva, da bi iz tega pravilnika izpadle ostrine in da bi se bolj prilagodil razmeram, o katerih morajo živeti delavci državnih prometnih ustanov. Zaključil je svoje bogato poročilo z besedami:

»Politični položaj v znatni meri narekuje na eni strani skrb za varnost naših mej, za mir, na drugi strani pa težave, ki jih morajo v sedanji vojni tudi nevtralne države trpeti. Vsi uvidni ljudje ter tudi mednarodni svet priznava, da je zunanja politika naše države pametna in primerna.

Prav je tudi, da se danes ob tej priliki spomnimo našega slovenskega voditelja in prijatelja železničarjev dr. Antona Korošca. Odveč bi bilo hvaliti njegova dela, toda najdejo se še vedno ljudje, ki odrekajo našemu voditelju zasluge pri velikem pokretu političnih razmer v naši državi.

Kako majhni so ti ljudje, ki se zaletavajo v osebo našega voditelja, nam pričajo najvišje izjave visokih predstavnikov hrvatskega in srbskega naroda, ki so se udeležili proslave 20-letnice slovenske univerze ter tej proslavi prisostvovali v prvi vrsti zaradi tega, da se poklonijo častnemu doktorju slovenske univerze gospodu dr. Antonu Korošču. Posebni odposlanec hrvatskega voditelja dr. Vladka Mačka finančni minister gospod dr. Juraj Šutej je v govoru v Unioni povedal:

»Lepo je dejanje ljubljanske univerze, da je poklonila svoje najvišje odlikovanje zaslužnemu sinu slovenskega naroda dr. Antonu Korošču. Kadar narod odreja temelje in pogoje svojega dela in življenja, je nezmisljivo. Prav tako se ne more zmotiti narod takrat kadar ocenjuje delo svojih mož.

Naš resorni minister inž. Beslić pa je v govoru izjavil: »Čast, ki jo je podarila ob tej priliki ljubljanska univerza predsedniku senata g. dr. Antonu Korošču, ni bila dana samo Korošču kot slovenskemu politiku, ampak je bila dana našemu Korošču, ko po svojem delu pripada slovenskemu, hrvatskemu in srbskemu narodu. Danes moram žal javno izpričati, da preživljamo težke čase. Zato pa sem prišel med vas, da z vami skupaj pomolim k Onemu, ki je nad nami k našemu Bogu za dr. Korošca, ker nam je on danes najbolj potreben.

Tako so govorili predstavniki Srbov in Hrvatov o našem voditelju, ko so se istočasno slovenski bratje iz različnih prevratniških in lažipatriotskih skupin pripravljali, da bi prireditev v proslavo 20-letnice univerze in v proslavo našega voditelja onemogočili.

Odpravimo že enkrat to sramoto iz vrst slovenskega naroda!

S tem je tajnik zaključil svoje poročilo.

Blagajniško poročilo

Blagajniško poročilo je podal tov. šifrer Stefan. Dohodki v letu 1939 so znašali 77.247,65 din, izdatki pa 72.793,65 din. Stanje blagajne je ugodno. Ugotovilo je, da je članstvo svoje obveznosti do kluba vestno izpolnjevalo.

Za nadzorni odbor je poročal višji svetnik, tov. Rasperger, ki je pohvalil vestno delo upravnega odbora, prav posebno pa še tov. blagajnika. Predlagal je razrešnico s pohvalo, ki je bila soglasno s ploskanjem sprejeta.

Po razrešnici se je pričela debata o poročilih klubovih funkcionarjev, v katero so posegali delegati. Pojasnila so dajali Maslić, Cimperman, Rasperger, Ponikvar in Hvastija. Ob 13. uri je bilo skupno kosilo do 14. ure, nakar se je občni zbor nadaljeval. Na vrsti so bile najprej volitve novega upravnega, kakor tudi nadzornega odbora. V upravni odbor so bili izvoljeni sledeči člani:

Predsednik: Maslić Pavle, viš. kontrolor, I. podpredsednik: Ponikvar Ciril, viš. kontrolor, II. podpredsednik: Hvastija Franc, poverjenik, III. podpredsednik: Hrastnik Anton, viš. kontrolor, tajnik: Cimperman Viktor, oficial, tajnikov nam.: Golobčič Rudolf, admin. uradnik, II. tajnik: Golež Janko, oficial, blagajnik: Bertonec Miroslav, svetnik, gospodar: Jemec Franc, ključavničar; odborniki: Podboj Ivan, inšpektor, Cundrič Jože, viš. kontrolor, Deržaj Stanko, oficial, Tršinar Jernej, zvan. II. zavičaj, Mrak Peter, zvan. II. v. pok.

V nadzorni odbor pa člani: Rasberger Anton, viš. svetnik, Eriavec Alojzij, inšpektor, Malcen Anton, viš. kontrolor Štrubelj Anton, šef postaje Borovnica, Žitnik Friderik, delavec zavičaj.

Težnje in želje slov. železničarjev

Na rednem letnem občnem zboru Kluba železničarjev JRZ iz vse Slovenije so sklenili predložiti Banovinskemu odboru jugoslovanske radikalne zajednice za dravsko banovino v Ljubljani sledečo

resolucijo

I. Izda naj se čimprej že večkrat napovedana in težko pričakovana novela k zakonu o državnem prom. osebju, ki naj odpravi sedanje trdote v tem zakonu, predvsem naj uvede avtomatsko napredovanje v položajnih skupinah za vse vrste uslužbencev; naj omogoči, da se bo dnevničarski in stalna delavska služba pri postavitvah dnevničarjev in delavcev na zakon štela za napredovanje in pokojnino in to tudi za njaz onim dnevničarjem in delavcem, ki so bili nastavljeni po zakonu iz leta 1923; naj izpopolni sedanjo določbo točke 3 § 258 zakona o drž. prom. osebju v tem smislu, da bo pod pojmom »dnevničarska služba« razumeti tudi stalno delavsko službo in da se bo mogla ta služba šteti za pokojnino tudi onim uslužbencem, ki so bili postavljeni na zakon pred I. IX. 1923; naj odpravi sedanje omejitve § 247

Drobne novice

Koledar

Torek, dne 30. januarja: Martina, devica mučenica; Hiacinta, devica.

Sreda, dne 31. januarja: Janez Bosko, spoznavalec; Marcela, vdova. Zadnji krajec ob 15.47. Herschel napoveduje lepo in prijetno vreme.

Novi grobovi

† O. Alojzij Curinaldi D. J. 26. t. m. je umrl v Sarajevu v 75. letu starosti mož, ki ga je Bog vodil po navadnih potih življenja. Curinaldi je bil rojen v Zadru iz plemiške družine, študiral pravo na Dunaju in potem stopil v bosensko sodno službo ter veljal za enega najboljših pravnikov v oni deželi. Ob začetku svetovne vojne je bil sodni nadzornik v Sarajevu in kot tak je moral sodelovati pri slovitih obravnavi proti Principu in njegovim tovarišem. Vestni sodnik je bil neustrašen, pobožen katoličan, ki je pogosto prejel av. obhajilo. Med svetovno vojno je v njem dozorela misel, da postane duhovnik. Zato je marljivo študiral bogoslovje, najprej zasebno zraven svoje službe, po koncu vojne pa v sarajevskem bogoslovju z mladimi bogoslovci ter je napravil vse predpisane izpite. Ko je šel 55 let, je bil posvečen v mašnika, takoj nato je pa stopil v jezuitski red in opravil v Ljubljani dveletni noviciat. Potem se je specializiral v cerkvenem pravu in ga predaval 15 let v sarajevskem bogoslovskem sementišču. Napisal je tudi temeljito delo o cerkvenem zakonskem pravu in več razprav iz svoje stroke v hrvaškem jeziku. Bil je vzoren radovnik in še v starih letih marljiv spovednik. Ave, anima pia.

† V Ljubljani je snobl ob pol 7 mirno v Gospodu zaspala ga. Marija Odar, mati vseučiliškega profesorja g. dr. A. Odarja. Uro pogreba, ki bo izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti, bomo objavili jutri.

† V Ljubljani je umrla gospodična Antonija Štrubelj-Ceskuti, trgovka in hišna posestnica. Pogreb bo v eredo, 31. januarja ob 2 popoldne iz hiše žalosti Stari trg št. 3, na pokopališče k Sv. Križu.

† V Ljubljani je izdihnila svojo dušo gospodična Marija Steblaj, branjevka. Pogreb bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališče k Sv. Križu.

† V Dolenji vasi pri Podbrezjah na Gorenjskem je v 87. letu starosti mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Keršič, posestnica. Pokopali jo bodo v sredo, 31. januarja ob pol desetih popoldne na župnijskem pokopališču v Podbrezjah.

† V Spodnji Slivnici je po kratki bolezni umrl g. Anton Lenič, oskrbnik boštanske pristave in grajski logar. Pred božičem je izpolnil 94 let in je bil najstarejši kopanski faran. Nad 40 let je vestno in zvesto opravil svojo službo. Bil je zelo dober, krščanski mož. Naj jim sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— Poročila sta se v Gornjem gradu mesarski mojster na Vranskem g. Ladislav Čukala in gđ. Pavla Rojnik, trgovska pomočnica iz Sv. Jurja ob Taboru. Iskreno čestitamo!

— Zveza Fantovskih odsekov Ribniško okrožje priredi na svečnico smučarske tekme v Ribnici in sicer za člane tek na osem kilometrov, za mládce pa tek na 4 km. Odečki naj prijavijo tekmovalce okrožnemu tajniku najkasneje do 1. februarja popoldne. Sestanek tekmovalcev in zbiranje bo na svečnici ob pol osmih v dvorani Prosvetnega društva v Ribnici, ob 8 skupna sv. maša, po sv. maši skupni odhod na tekmovališče. Razdelitev nagrad bo ob 12 v dvorani Prosvetnega društva.

— Odbor Podružnice Slovkove družbe za krški in brežiški okraj obvešča vse člane, da bo zbiranje v soboto, 3. februarja 1940 ob devetih v drž. ljudski soli na Vidnu. Zborovanje bo združeno z vzornim nastopom. Udeležencem je dovoljen dopust. Za člane je udeležba obvezna.

— Požar. Od Sv. Križa pri Litiji poročajo: V nedeljo jutraj je gospodarsko poslopje, last Posojilnice in hranilnice, pogorelo. Ogenj je nastal v garaži avtopodjetnika Dolinarja. Najbrže je bil ogenj podtakjen.

— Za zaščito otrok za slučaj vojne so darovali: Jakob Verbič, Dol. Logatec 100 din. Predilnica in tkalnica a. d. Maribor 200 din, Pakiz in

za napredovanje v VII. odnosno V. položajno skupino, da bodo vsi uradniki po § 47-1 in 47-2 mogli napredovati v VII. odnosno V. položajno skupino po preteku minimalnega roka iz § 51; naj spremeni sedanjo določbo § 27 zakona o drž. prom. osebju v tem smislu, da bo za določitev draginskega razreda res odločilna draginja. Tako naj se uvrste v I. draginski razred poleg Ljubljane v Sloveniji še vsi industrijski kraji (Jesenice, Kranj, Zagorje, Trbovlje, Laško, Rajhenburg itd.), tujsko-prometni kraji (Bled jezero, Lesce-Bled, Rog. Slatina, Kranjska gora itd.) in obmejni kraji (Maribor, Radgona, Prevalje, Dravograd, Rakek, Rateče Planica); naj se odpravi sedanja določba § 78 zakona o drž. prom. osebju in omogoči železniškim uslužbencem svobodno združevanje in ustanavljanje strokovnih društev po zakonu o društvih, shodih itd.; značaj ekskutivne službe naj se prizna vsem uslužbencem, ki so uživali to ugodnost po zakonu o drž. prom. osebju iz l. 1923.

II. Pravilnik o delavcih naj se spremeni v sledečih točkah, ki so za delavce najbolj neznosne: dne delavcev naj se povišajo za 20% tako, da bo celotni povšek dnlm znašal 40% na prvotne dne delavcev iz leta 1933; doklada na dnino naj bo v načelu osebna in draginska (rodbinska) doklada, ki naj se v sedaj veljavnem okvirju določa po draginskih razredih; sedanje določbe o podelitvi stalnosti naj se nadomestijo z določbami pravilnika o delavcih iz leta 1933, ker so za delavce mnogo ugodnejše; sedanje določbe pravilnika o odmeri pokojnine za navadne delavce naj se tako v določanju pokojninske osnove kot v višini odstotka izenačijo z določbami, ki veljajo za kvalificirane in polkvalificirane delavce; čl. 181 pravilnika o delavcih naj se spremeni v toliko, da bo delavstvo plačalo samo polovico dolga na račun prispevkov v fond za nazaj, drugo polovico pa drž. prometna ustanova.

III. Vsi upokojenici, tudi stari kronski, naj se glede prejemkov izenačijo z upokojenici po sedanjem zakonu.

IV. Normiranje osebja. Sedanji način normiranja potrebnega števila osebja, ki se izvaja v prometno-komercialni in strojni službi, ne ustreza dejanski potrebi za kritje zahtev službe. Posledica

tovariši, Ribnica 30 din. Svečarna »Pax«, Ljubljana 100 din. Tovarna olja in lakov, Medič-Zankl, Ljubljana 100 din. Tovarna za pliš F. Eifler, Ljubljana 30 din. Lesna industr. F. Stare, Kolovec 50 din. Ivan Rus, Loški potok 100 din. »Ela«, tovarna gorčice in konzerv, Kamnik 30 din. Tovarna lesovine in lepence E. Pogačnik, Brezno 100 din. Hvala. — Unija za zaščito otrok, Ljubljana. — Sv. Venčeslav pri Slov. Bistrici, ki šteje okrog 900 duš, je imel v zadnjih 10 letih 279 rojencev, umrlo pa jih je samo 147; prirastek je torej lep in znaša 132 duš.

— Gg. rezervni oficirji! Vse, kar potrebujete za Vašo uniformo, dobite najceneje pri tvrdki A. Kassig, Ljubljana, Miklošičeva 17, blizu glavnega kolodvora.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Po hudem mrazu in snegu južno vreme. Po noči od sobote naprej se je v Sloveniji vreme naglo preobrnilo na boljše. V nedeljo je nastopilo južno vreme tako, da je toplomer popoldne celo kazal 1 stopinjo nad ničlo v zatišju. Tudi včeraj je vladalo južno vreme. Sneg se je sesedel. Plitki so postali živahnejši. V nedeljo in včeraj je že veselo in vabljivo zapel škinkavec. Vsekakor smo premagali najhujšo krizo v vremenu. Nizko stanje voda se trenutno še ni spremenilo. Sava je pretekli teden dosegla najnižje stanje 40 cm pod normalo.

— Vinsko razstavo in sejem v Dramljah priredi Kmečka zveza v Dramljah od 2. do 4. februarja t. l. za drameljsko-celjski vinski okoliš pod pokroviteljstvom senatorja g. Mihelečiča iz Celja. Začetek razstave na svečnico, dne 2. februarja, ob pol 9 popoldne v Slovkovem domu. Ljubitelji dobre kapljice in resni kupci vabljani!

— Rubezni v Sloveniji. Napram l. 1938 in 1937 so lani rubezni številčno znatno padle. Pri 49 okrajnih sodiščih, ki spadajo pod pristojnost ljubljanske apelacijskega sodišča, je bilo lani zaznamovanih 67.757 raznih rubezni na premešne in nepremešne, predlanskim pa 71.897. Rubezni so po volni dosegli rekord l. 1937, ko jih je bilo v Sloveniji izkazanih 73.670. Ljubljana je lani imela 10.002 rubezni, predlanskim 12.206 in leta 1937 pa največ 12.662. Maribor je imel lani 9.901 rubezen, predlanskim 11.248. To leto je Maribor prednjačil glede rubezni pred vsemi okrajnimi sodišči. Rubezni so torej lani nazadovale, izredno pa so se pomnožile zemljiškoknjižne zadeve. Zemljiške knjige vseh okrajnih sodišč v Sloveniji so lani izkazale 90.995 poslovnih števil, predlanskim samo 79.304. Prav številke zemljiških knjig kažejo na okolnost, da so se lani, zlasti od avgusta naprej silno razmahnile spekulacije z zemljišči in hišami, to ne samo v Ljubljani, temveč tudi po drugih krajih Slovenije. Vse hiti denar investirati v zemljo in hiše!

— Odmev motociklistične nesreče v Trbojah pred sodiščem. Neki ljubljanski motociklist je lani na praznik 15. avgusta popoldne vozil po banovinski cesti skozi Trboje v smeri Kranj-Ljubljana. Sredi vasi je motociklist, ki je vozil naglo in nepravilno, podrl 4 letnega dečka Jožka Dolinarja tako, da mu je hudo razbil lobanjo na levi strani. Poškodbo sta zdravnik označila za zelo hudo. Državni tožilec je motociklista B. sedaj obtožil prestopka po avtomobilskem paragrafu 205/II. k. z.

Bela smrt

RENE DELTGEN - HILDE SESSAK

Velikasten film iz življenja lovecev na severne medvede. Prekrasni naravni posnetki z Grönlanda in Norveške

Kino Matka, tel. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri

Predavanja

Pri sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I. predava v sredo, dne 31. t. m. ob 7 zvečer v kemijski dvorani na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici g. Jože Kregar o vprašanju: Kako naj si ljubitelj namnoži gomoljne begonije in vrtno gladiole. S skioptičnimi slikami. Vstop prost.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kural, Gosposvetska 10 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Poizvedovanja

Zenska torbica, ključje in nekaj denarja se je našlo v nedeljo zvečer na Sv. Petra cesti. Dobi se na Poljanskem nasipu 34.

izvršeni premik v postajah tako analogno kot strojnemu osebju. Strojnemu osebju naj se izplačuje nagrada za prihranek kuriva in mazila v celih zneskih po pravilniku, v kurilniških delavnicah naj se vpeljejo akordne premije kot v glavnih delavnicah. Strojnemu osebju naj se kilometrina izenači s kilometrino vlakovodje. Za posebne službe naj se vpeljejo primerni pavšali. Nočna določila naj se zvišajo, da bo dejansko res nagrada za napornejšo službo nočno — in naj se prizna vsem uslužbencem in delavcem, ki vršijo nočno službo brez omejitve; način kritja bolezni in odmorov s substitucijo, ki so pavšalirani, naj se ukine in naj se substitutom plačajo dnevne kot za ostala službena potovanja.

VII. Službena stanovanja. Osebu, ki je wo svoji službeni dolžnosti primorano stanovati v železniških upravnih stanovanjih, naj se nakažejo stanovanja brezplačno. Na ta način bi bili vsaj deloma odškodovani za težke zahteve službe, ki se stavijo na nje zaradi značaja njihove službe. Pri postavljanju upravnih stanovanj naj se prvenstveno gleda na to, da se stanovanja dodelje ekskutivnemu osebju, čigar značaj službe je tak, da je v interesu službe same, da stanuje to osebje čim bližje svojega službenega mesta.

Po resoluciji so se razpravljale slučajnosti. Brzojavno je občni zbor pozdravil predsednika senata dr. Korošca, predsednika vlade Cvetkoviča in prometnega ministra ing. N. Beslića.

Ob koncu občnega zbora je spregovoril banovinski tajnik JRZ g. Casar, ki je v iskrenih besedah pozival vse prisotne, da poneso na teren med svoje tovariše naše ideje. Priznal je izredno važnost železničarskega stanu tudi v političnem življenju. Opominal je, naj sledimo besedam našega voditelja dr. Korošca, ki nas svari pred črnimi krmi, to je ljudmi, ki podtalno rovarijo, ne da bi se upali na beli dan. Z vzklikom »zvestoba« zvestoba je zaključil, navdušeno pozdravljen od vseh prisotnih, svoj govor.

Predsednik Maslić se je ob koncu občnega zbora zahvalil gospodu Casarju kakor tudi vsem prisotnim in zaključil lepo uspešno občni zbor s pozivom, naj se naša borba nadaljuje složno in neustrašeno naprej.

Z brzovlakom skozi Saharo

Izboljšanje voznega reda v puščavi - Večni načrt Francije - Veselje črnih vojakov do potovanja

Sahara je velika in Pariz je daleč, potniške zveze skozi puščave niso najboljše in črne čete se nemara pripravljajo, da odidejo na Maginotovo črto. Zato je francoski parlament iznova poudarjal potrebo najhitrejšega gradnje železniške proge skozi Saharo, skozi ta del naše zemlje, ki je tako velik kakor vsa Evropa, pa ima le toliko prebivalstva, kakor kako srednje veliko evropsko mesto. Ker obstoja ta načrt še iz prejšnjega stoletja, se bo zdaj brez dvoma moral uresničiti. Nemara se bodo črni domačini zaradi železnice kaj bolj pomirili in bodo uporni, kakor so bili leta 1880, ko je polkovnik Flatters s svojimi zvestimi pristasi odšel proučevati Saharo zaradi morebitne gradnje železniške proge. Polkovnik Flatters je tedaj padel kot prva žrtev divjih Tuaregov. Srečna usoda ga je obvarovala okrutnih muk, ki so jih morali pretrpeti njegovi spremljevalci. V tej deželi žije, v vročini 50 stop C in v mrzlih nočeh so Francozi prestajali neizmerne muke. Nekaj vojakov je od blazne lakote pogoltnilo trupla svojih lastnih tovarišev. Nobeden ni živ ušel okrutni usodi saharne pošasti.

Srčna žila zamorcev

Bojevitost puščavskih prebivalcev in njih mržnja proti prodiranju evropske kulture se medtem nista nič polegli. Prav nič si ne želijo voziti se z brzovlakom, še zmeraj imajo rajši velblode in konje, vseeno, ali potujejo po puščavi kot saharški razbojnik ali kot narodni romarji. Sahara je pokrajina, ki jako otežkuje gradnjo kake železnice, ki ima peščene, kamnitne in sipinske planote, katere so visoke tudi do 2500 m, dalje je polna slanij jezer, ilovnatih tal in barij. V mirnih časih so Francozi poudarjali pomen železnice zaradi gospodarskih koristi in so tozadevno razvijali krasne načrte, kot na primer: neposredna zveza iz Londona do kimberlejskih demantnih najdišč ali do johanesburških zlatih rudnikov. Vsakršni načrti so se pojavljali, vendar je ostala železniška proga skozi Saharo le na papirju.

Leta 1912 je iznova oživel načrt te proge, in sicer s pretezo, da bo treba vse armade črncev zbrati v eno samo taborišče v Severni Afriki. Ta zamišljal je toliko razgibala Francoze, da so odšle nove ekspedicije v Sanaro, a o njih poteku so Francozi malo zvedeli, ker so bili Tuaregi še zmeraj jako bojevit. Mogoče so se ti narodi zavedali, da saharška železnica ni srčna žila krvi črncev, ampak naj bi postala — srčna žila krvi črncev, ki bi naj jih v primeru vojne Francija načela.

Dopust pri palmi in kameli

Vendar so še druge ekspedicije nemoteno iskale zveze med različnimi oazami južnega Alžira proti jezeru Čada, do Nigra in do obale Atlantskega oceana. In so iskali dalje, kako bi zvezali oaze in Sredozemsko morje preko Orana in Colomb-Becharja — pa je leta 1914 izbruhnila vojna. In tako so še nadalje potovale karavane skozi puščavo s tovariš slonove kosti, orožja, smodnika in zlatega prahu. Otroci puščave imajo radi takšno romantično potovanje. Kaj zato, če potuje iz Timbuktuja v Tugurt kar pol leta, čeprav avto prevozi to pot v 20 dneh, kar je francoska avtomobilska kolona kmalu po vojni dokazala. V tem času je vnovič zažvela želja po saharški železnici. In v Parizu so že kar govorili o počitniškem potovanju z modernimi brzovlaki v oaze. Tam je hotela gospoda prebiti svoje zimske počitnice. Že so hoteli dati natisniti propekte raznih potovanj v Saharo in po njej, pa so Tuaregi spet vse pokvarili. Nekaj evropski vladar se je nameraval z avtomobilom prepeljati skozi Saharo po potih, ki so bili blizu nameravane železniške proge. Že dolgo prej so bili poslali ovaduške čete na tista pota, da bi preprečili kake napade. Le malo teh mož je poslalo kak glas v domovino. Toda ti glasovi so bili zadostno svarilo vladarju, naj se ne spušča na tako pot. A zaradi takih modernih puščavskih piratov vendar ne bodo opustili gradnje železnice! Pa le kaže vse tako, da saharška železnica ne bo vprav zaradi domačih plemenov, dasi se Francozi na vso moč ogrevajo zanjo.

V Minneapolisu v Ameriki je tudi izredno hladnizima. Ko je nastal požar, gasilci niso mogli dolgo časa gasiti, ker ni bilo tekoče vode.

Varnost na črti „Pipe“

Varnost se pravi po romunsko »siguranza« in tako se tudi imenuje romunska državna policija, kakor se, na primer, francoska policija imenuje »sûreté«, kar prav tako pomeni varnost. Ko je znan ameriški častnik Knickerbocker potoval pred petimi leti po vseh evropskih državah, si je v Bukarešti zapisal v svoj notes: »Tu je Balkan. Uniformirani uradniki siguranze patrolirajo v troje po cestah — v vsej drugi Evropi pa v dvoje.«

Brez dvoma pa se je minister, ki je izdal naredbi, da siguranza v troje hodi okoli, zavedal, kaj je storil. Balkan, kjer je bilo časih žarišče nemirov v Evropi, je zdaj zgled za zunanje politično ustaljenost in notranje politično umirjenost. In navzile oblakom, ki zdaj grozeče visijo nad Romunijo, je Balkan še zmeraj zgled za mir.

Že nekaj dni pa ima romunska siguranza novo nalogo. Ne le, da v 3 hodi po cestah v Bukarešti, v Konstanti in Cluju; ne le, da pazi na preostale člane Železne garde, pa že nekaj dni varuje in straži debelo, kilometre dolgo železno cev, ki predstavlja največji zaklad Romunije: »črta Pipe«.

»Pipe črta« je tulka, a vsak otrok ve, kaj ta beseda pomeni; da je pozemska cev, skozi katero se odvajajo od tanka petrolej iz svojega izvira, iz vrtnih stolpov, naravnost in brez kakega prekladanja na kak razpošiljalni prostor ali v pristanišče, v rafinerije ali skladišča in v petrolejske tanke. Romunska črta »Pipe«, ki je večidel podzemsko izpeljana, vodi od obeh petrolejskih središč države, iz Ploestija na severu, in iz Giurgija

na jugu, najprej v Bukarešto, kjer se cevi združijo, ki potem naravnost potekajo proti vzhodu, v luko Konstanco. Cev, ki sestoji iz trojne kovinske plasti in ki je še s klobučevino zagatena, meri več ko en meter v premeru. Ne daleč od nje, a zase izpeljana, je rezervna cev, ki je pripravljena za tiste čase, če je petroleja odviše množine — ali če je glavna cev poškodovana.

Ob tej dvojnosti »Pipe-črte«, ki je dolga vsega skupaj več ko 300 km, korakajo že nekaj časa policijski siguranze z nabito puško na rami — gor in dol in dolg gor dan in noč. Na posebnih važnih krajih, tako ob začetku in koncu črte, ob tankih in rafinerijah, ob vrtnih stolpih in v luki Konstanca pa je za večjo varnost še vojaštvo razpostavljeno. Dvakrat na teden pregledajo še inženirji vso črto, da bi preprečili kako poškodbo.

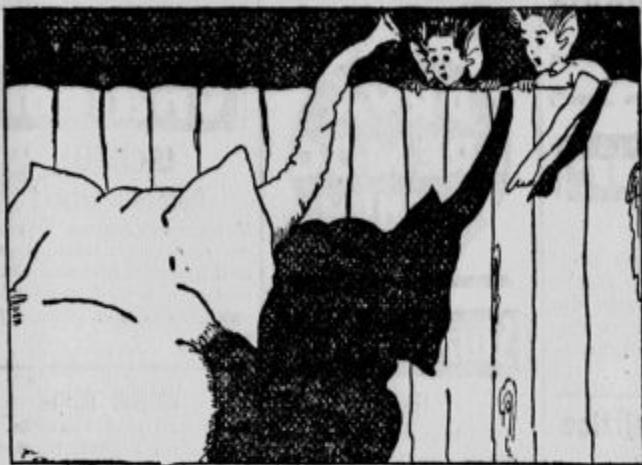
Zakaj — nevarnost je velika, saj vzbujajo največje romunsko bogastvo, to je petrolej, ki ga ima Romunija največ v Evropi, marsikake pohlepne želje! In kdo ve, ali ne bodo petrolejski vrelci v Ploestiju in Giurgiju še bolj spremenili evropski zemljevid?

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(259) Mnogo ljudi je zbežalo na strehe, drugi so zgradili barikade, celo sultan je bežal v varen kotiček. »Vode,« je zatrobental slon; »vode!« je siknila kača; »vode!« je zarjovel tiger. Toda najstarejši komorni sluga je stekel ven, rekoč, vode dobijo, čim bo sultan spet ozdravljen. Tako so se živali vrnile spet v gozd.

(260) Zvečer so postavili okrog palače velikanski plot. Ko sta se Jan in Filip ondi sprehajala, sta zaslišala hreščanje, in spet je bil Sambo zunaj. »Vode, ali pa bom vse pomendral!« je grozil. »Najprej nam vrni zdravje,« je odvrnil Filip, in Jan je dodal: »V klet pa itak ne prideš; je vse neprodušno zaprto! Mogoče jutri!«

Bohinj vabi!

Tretjega in četrtega februarja bo cvet naša mladina zbran pri tekmah Zveze fantovskih odsekov v našem lepem Bohinju. V dolini je padlo že meter in pol snega, tako da bo precej dela, predno bo proga za smuk, kakor tudi za slalom dovolj pretlačena, da bo sposobna za izvedbo tekem. Tekme v slalomu bodo na pobočju Sela in bo gledalcem omogočeno videti vsakega posameznega tekmovalca v smuku od starta pa do cilja, ki bo v neposredni bližini kolodvora.

Zato vabimo vse prijatelje naše mladinske organizacije, zlasti vse one, ki imajo veselje do smučanja, da ta dan pohitijo v kraljestvo očaka Triglava tja v tiho Bohinjsko dolino, kjer bodo vsi prijazno sprejeti od naših vrlih Bohinčanov.

Ptuj

Skoraj 6 milijonov so spuhali Ptujčani l. 1939 v srak. Po statistiki so uporabili Ptujčani v preteklem letu 5.818.571 dinarjev za kajenje, dočim l. 1938 za 5.825.499 din in 6.071.755 din v l. 1937. Na prvem mestu so seveda najcenejše cigarete »Drava«, ki jih je bilo prodanih 14.228.000. Nato 3.431.200 cigaret »Ibar«, 1.404.800 »Zeta«, 744.000 »Morava«, 687.000 »Neretva«, 32.080 »Drina«, 2220 »Sumadija«, 880 »Kosovo«, 590 »Mignon«, 389 »Strumica«, 8.500 »Vardar«, 3520 »Hercegovina«, 81.000 »Mirjana«, 4.800 »Bled«, 12.480 brezimnih »Vardar«, 3100 brezimnih »Drina«, 24 luksuznih cigaret in 11 kolekcijskih cigaret za potovanje. Ptujčani so kadili zelo tudi cigare in sicer 4150 komadov »Cigarillos«, 235.492 »Regalitas«, 1215 »Britanica«, 4460 »Operas«, 87.000 »Cuba«, 3550 »Virginias«, 258.600 različnih cigar, 16.400 kratkih, 41 »Perla da Cuba«, 25 »Flor de Havana« in eno kolekcijo. — Tobaka je bila uporabljena: 1970 kg »Neretva«, 49 kg »Zeta« in 36.875 kg »Sava«. Tobaka za pipo prve kakovosti 1378 kg, druge kakovosti 15.595 kg, tobaka za noslanje 30 kg in 108 »klobas« tobaka za žvečenje. Za cigaretni papir je bilo izdano 145.000 din proti 88.324 din v l. 1938.

Razstava preprog iz državne tkalnice v Sarajevu se nahaja še dni v hotelu »Osterberg« v Prešernovi ulici. Razstava je zelo lepa in si jo je vredno ogledati.

Kako živijo zdaj v Skandinaviji

Preurejeno gospodarstvo

Iz Kopenhagena poročajo:

Za skandinavsko deželo, ki je zaradi angleškega pritiska zunanja trgovina jako omejena in ki je njih gospodarstvo življenje prav zaradi tega vzroka okrnjeno, pa ima sedanja vojna še to posledico, da so morale razne zaloge varčno porazdeliti. To velja zlasti za bencin, elektriko in premog, ki ga vse tri skandinavske države (Švedska, Norveška in Danska) uvažajo. Skandinavija se marsikje ne more sama oskrbovati in mora izva-

žati zato, da lahko plača uvoz. Najboljše je razmeroma na Norveški, ki jo še najmanj ogražajo podmornice in mine. Švedska in Danska bi mogli svoje blago pošiljati in dobivati preko Norveške, a pri tem so prevoz in stroški tako visoki, da jih te dve državi ne zmoreta.

Ze 15. septembra 1939 so na Norveškem izdali navodila glede na uporabo sladkorja, kave in moke. Najprej so določili po 300 g sladkorja in 100 g kave na teden za osebo. Čez mesec dni so skrbili količino sladkorja na 150 g, a količino kave so zvišali na 400 g, toda 5. novembra so določili na teden za osebo 1200 g sladkorja in 300 kave. Če se ne bo zgodilo kaj posebnega, bo pri tem tudi ostalo. Ker je kava norveška narodna pijača, so te omejitve jako bridko občutili. Moke so določili 10 kg na mesec za osebo, a ker je dovolj zaloge, bodo zdaj moko že prosto prodajali. Bencin je pa že zdaj spet v prosti prodaji.

Bolj stroge so odredbe na Danskem. Od 15. decembra 1939 dalje dajejo na izkaznice za osebo na mesec po 600 g kave ali 300 g čaja in 2500 g sladkorja, vendar se bodo te količine znižale. Zdal pregledujejo zaloge žita in potem bodo videli, ali bo treba izdati karte za kruh in moko. Bencina dobi majhen avto 25 litrov, večji pa 50 litrov na mesec, a taksiji 400 litrov. Od 5. jan. 1940 dalje sta tudi koks in premog racionirana. Sleherna družina dobi do konca februarja 15 do 20 stotov, večje družine pa malo več. Isto velja za plin in elektriko, ki sta se v ceni jako zvišala.

Švedska doslej še nima posebnih določil glede na uporabo živil, vendar se nekatera živila več ne dobijo, kot na primer fižol, ki so vsega zasegli za vojaštvo. A Švedska ima že pripravljene serije živilskih nakaznic, tako da bo vse hitro izvedeno, kadar bo treba. Povprečno velike družine bolj občutijo pomanjkanje živil kakor pa zvišanje cen. Bencina je dobili le polovico prejšnje mere in je cena poskočila od 27 na 38 örov pri litru. Najhujše je tu vprašanje kuriva, ker mora Švedska skoraj ves premog uvažati. Zasebno trgovino s premogom in koksom so vsi ukinili in le država prodaja kurivo. Plin in elektrika sta se podražili. Zato je tudi prav malo svetlobnih reklam po mestih in še te bodo kaj kmalu izginile.

Fantki nemških, iz poljskih krajev preseljenih družin, ki so jim dali zaščitni uradi glasbila in se zato v novi domovini še bolje počutijo.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom sporočamo, da nas je zapustila za vedno naša ljubljena sestra in teta, gospodična

Marija Šteblaj

branjevka

dne 28. januarja, po kratki in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere. Pogreb bo v torek, dne 30. januarja ob 4 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska c. 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. januarja 1940.

Zalujoči: Pritekelj Blaž, Karel, Marija, Anton in Franc.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolišna, 3 mm visoka petlin vstika po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Fant z dežele
gre kot krojaški vajenec z oskrbo k mojstru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1224.

Pouk

Strojepisni pouk
Večerni tečaj. Vpisovanje — pričetek pouka 1. februarja. Christofor zavod, Domobranska 15.

Službodobe

Postrežnico
sprejem za ves dan. — Vprašati: Vošnjakova ul. št. 24.

Kmečkega hlapca
vajenega konj, sprejem takoj za vsa dela. Vižintin, Ljubljana, Močnikova št. 13.

Potnike
za obisk privatnikov v Ljubljani in na Gorenjskem, sprejem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Manufaktura na obroke« št. 1246.

Trgovsko pomočnico
za galanterijo in specerije, vsaj z dveletno prakso, z znanjem vsaj nekoliko nemščine. Sprejem. Oskrba v hiši. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Skromna in poštena« št. 1225.

Kupimo

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 5

Srebro, drage kamne
in vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Joa. Eberle, Ljubljana
Tyrševa 2
(Galaša hotela »Sion«)

Denar

Gospod
iz ugledne družine prosi ob nastopu boljše službe plemenito osebo 5000 din posojila. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Sigurno« 1138.

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Poizvedbe

Ušel je mlad pes seter
rdeče barve. Izročil naj se ga proti nagradi na Resljevi cesti 9-1.

Prodamo

Jajca, cvetje
dobite pri Baloh, Kolodvorska 18, dvorišče. (1)

Fizol za kuho
dobite poceni pri Sever et Komp., Gosposvetska cesta 5. (1)

2951

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
BOLENIŠKA
CESTA

Službe iščejo

Iščem
službo hišnika. Znam več jezikov. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1195.

Dekle
zmožna kuhe in gospodinjstva, želi službo pri boljši družini. Nastop takoj. Marica Mesarič, Makole, Poljčane.

20 letna prodajalka
delavoljna, pridna, poštena, išče kakršno koli službo. Vajena tudi gostilne in gospodinjstva. Naslov v vseh poslovaln. »Slovenca« pod 1072. (a)

STROJI

Parni stroj
150/300 ks. ali lokomobil, Dinamo in elektromotor istosmernega toka kupim. Informacije honoriram. — Perles, Osijek. (k)

Posestva

Večji travnik
kupim proti gotovini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1227.

Trgovsko hišo

center Ljubljane, do treh milijonov, kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Čimprej« št. 1243.

Vnajem

ISČEJO:
Gospodje brivci!
V najem vzamem brivnico, tudi podružnico, kjer koli izven Ljubljane. Ponudbe s pogoji v upravo »Slovenca« pod »Čimprej« št. 1241.

Valjni mlin
na vodno moč vzamem v najem ali kupim. Navesti podrobno razdaljo od kolodvora, vodno moč, koliko je strojev, najemnino ali kupno ceno. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 1055.

ODDAJO:
Trgovski lokal
lep, nov, poleg Figovca, oddam. — Informacije: I. Knez, Gosposvetska c. 1, dvorišče. (n)

Poslovne prostore
primerne za pisarne, ordinacije, ateljeje in slonno, v prvem nadstropju, poleg Figovca, takoj oddam. Inform.: I. Knez, Gosposvetska c. 1, dvorišče. (n)

Stanovanja

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje
komfortno, oddam. Riharjeva 1, Mirja. Vprašati: Zeljarska 11.

SOBE

ISČEJO:
Uradnica
išče čedno sobo z oskrbo ali brez pri dobri družini. Ponudbe z navedbo cene v upravo »Slovenca« pod »Čista soba«.

Pohištvo

Mreže za postelje
izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradšču).

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

57,000.000.-

bo izplačanih v dobitkih samo v nastopajočem V. razredu 39. kola, katerega žrebanje bo:

v Beogradu 10., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 19., 20. in 21. februarja in
v Banja Luki 26., 27., 28., in 29. februarja ter 1., 2., 4., 5., 6. in 7. marca t. l.

V najsrečnejšem slučaju se lahko dobi na eno srečko

3,200.000.-

V 20 dneh bo izžrebanih 36.000 dobitkov, med katerimi je poleg glavnih treh premij po 2.000.000.—, 1.000.000.— in 500.000.— din večje število dobitkov po 200.000.—, 100.000.—, 80.000.—, 60.000.—, 50.000.— din itd.

Osebe, ki se loterijske igre že udeležujejo, morajo svoje srečke IV. razreda zamenjati s srečkami V. razreda vsaj do 5. februarja t. l. zaključno.

Tisti pa, ki še niso kupili srečk, a bi radi poskusili srečo pri tem glavnem žrebanju, lahko kupijo srečke pri pooblaščenih prodajalcih srečk in pri njihovih podprodajalcih, ki so skoro v vsakem večjem kraju, če doplačajo in sicer stane:

1 cela srečka 1000.— din
1 polovična srečka 500.— din
1 četrtinska srečka 250.— din

Dobitki, za katere jamči država, se izplačujejo brez vsakih odbitkov

Zahtevajte povsod „SLOVENCA“

Umrli so nam naša dobra mama

Marija Keršič

posestnica

v Dolenji vasi 17, v 87. letu starosti.

Pokopali jih bomo v sredo, dne 31. januarja 1940, ob pol desetih dopoldne na farno pokopališče v Podbrezjah. — Priporočamo jih v molitev.

Podbrezje, dne 29. januarja 1940.

Zalujoči otroci

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je, previdena s tolažili svete vere, za vedno zapustila naša dobra teta, gospodična

Antonija Štrubelj

trgovka in posestnica

Pogreb preblage pokojnice bo v sredo, dne 31. januarja ob 2 popoldne izpred hiše žalosti, Stari trg 3, na pokopališče k Sv. Križu, kjer jo položimo v rodniško grobnico. Maša zadušnica bo darovana 1. febr. ob 8 v cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, dne 29. januarja 1940.

Zalujoče rodbine:
Herzmansky — Kaiser — Skale — Prinčič — Štrban.
in ostalo sorodstvo.

Jakob K. Heer:

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

1.

Orel kroži na bledem jutrnjem nebu, plava nad trikrako zvezdo žametozelenih engadinskih dolin.

»Piliif-piliif«, je oglaš njegovo lačno žvižganje iz sinjine; rep pahljačasto razprostrt, se spusti malo niže in opreže, nato se dvigne nestrpljivo v zrak, soncu naproti, nad samo Bernino, ki zre milo in vendar drzno v nižavo in prestreže prvi žarek dnevnih luči s svojim srebrnim ščitom.

Slana se iskri po lokah, ki obrobajo mladi Inn.

Povsod luč, čista luč višin, in gore se širijo kakor kipeče valovje. Mirno kolobari orel in rahlo udari le kdaj pa kdaj dvakrat ali trikrat z razpetimi krili. Nosi se nad belimi vrhunci, plava nad vami Pontresina, St. Moritz, Samaden in nad svetlobleščimi jezeri. Kadar se spušča navzdol, se izpreminja v soncu njegova letalna in krmlina peresa, večidel pa visi, točka samo, ki jo zlati luč, na nebesnem svodu.

Biti mora opojno, zibati se nad gorami kot orel, kot gospod in kralj, pred katerim trepetata stvarstvo.

V jutranjem molku gre od Samadene, ob Innovih krivinah, visokorasel, širokopleč mladenič navzgor proti tistim malo hišam in Celerini, ki leži sredi dolinskega trikota. Puška mu visi navprečno čez hrbet, z očmi napeto sledi za krogi in preleti ptica v bleščavi nad seboj.

Ali si bo mladenič drznil pahniti vladarja višav iz njegovega svetlega kraljestva? Menda pač ne.

Dolgo, dolgo počiva dolina v jutrnjem miru, žvižganje orla in šum Inna sta edina glasova v veliki tiho.

Tedaj zapoje zvonovi v Samadenu, drugi jasni zvoki priplavajo iz vseh treh dolin in se zlijejo nad ravnino v en sam glas.

Ceste, ki se stekajo v Samaden, ožive, ljudstvece Gornjega Engadina hiti na narodni tabor.

V pomešanih skupinah romajo gorani proti skupnemu cilju. Premoženi in odličnejši jahajo ali se vozijo na lahkih kolesjih in zapravljenih, suhi zadolženci, pti tovarniki, gamsji lovci in ribiči, ki ne premorejo ne konja ne voza, hodijo peš; med vsemi pa, k jahajo, se vozijo ali pešajo, se razlega mehki romanski pozdrav

1. Deus allegat, in povsod vlada umerjena, tiha prijaznost, kakršna se pač spodobi zdravemu ljudstvu na častni dan, posvečen domovini.

Od Pontresine prihaja četica preprostih ljudi, nekaj deset mož, žen, deklet in fantov.

»Bajta je prodana, fant se bo že nekako pretolkel. Odšel bo čez Basel v svet,« pravi ogoreli tovarnik Tuons, ki drži neprestano brezovo petljico v ustih.

»Od pamtveka so se selili iz Engadina,« pridene mežnar, preudaren, osivel možiček, ki se mu po govorici pozna, da je tudi neke vrste vaški šmister. »Toda zdaj je mladina kakor ponorela, da bomo kmalu ostali doma samo še stari krehavci in preveč bab. Kamor prideš, v Samaden, v Pontresino, St. Moritz, slišiš samo eno: Proč, v svet, proč in naše majhne vasi postajajo prevleke.«

»Kaj bi, kamenja pač ne moremo žreti,« odvrne Tuons robato in s pretkanim smehom. »Tako je pač na svetu: eden potegne s peresom in tisoč je uničenih!«

Usodno potezo s peresom, o kateri govori govornik, je za Graubünden in za Engadin napravil general Napoleon Bonaparte z veltlinskim ropom.

Pred blizu tristo leti je bil vojvoda Maksimilijan Sforza podaril Bündnercem Veltlin z mestoma Chiavenna in Bormio in novi gospodari so upravljali to krajino onstran Bernine po oskrbnikih kot podložno deželo. Posebno Engadinci so imeli v rodovitni dolini svoje pristave, velika posestva, sadonosnike in vinograde in gospodarili na njih z najemniki, in so vsako jesen veseli prihajali samo na žetev, da bi popravili levji delež bogatih letin. Pred nekaj časa so pa nastali v Viltlinu nemiri in domačini so poklicali na pomoč Bonaparta, ki se je prav tedaj mudil kot zmagovit vojskovodja v Lombardiji. Konec je bil, da je vzel Napoleon samovoljno Bündnercem njihov rejtinski vrt, razdal zasebna posestva med svoje privržence in vsi ugovori in ves trud, da bi dobili svoje premoženje nazaj, so bili zaman.

To je veltlinski rop.

Toda kaj zdaj, ko si izgubil vrt in ti raste okoli hiše samo nekaj smrek in trave? Zakaj Engadin je pač čudežnolep svet, srebrni snežniki se lesketajo nad njim kakor božji pozdravi, njegova jezera so kristalne pravilice, v njegovih pečeh cveto najkrajše cvetlice, toda če si vprašaš v St. Moritz: »Kaj raste pri vas?« ti bodo odgovorili: »repa.« v Pontresini: »repa.« v Samadenu: »repa.« in šele daleč doli v Zuosu pravijo vaščani: »Doma smo v sijajnem kraju, kakaj pri nas dozori, ako Bog da, tudi peščica jecmena.«

1. Bog te razveseli!

O tem in o povojni bedi, ki je po veltlinskem ropu našla pot v dolino, govorijo možje:

»Pri Bogu, še to bomo doživeli, da bodo morali tako stari kakor mladi oditi v svet. Konji stoje pred praznimi jasi v hlevih in mi sami se lahko postavimo na glavo in se med rokami oziramo za zasluzkom. Naši prelazi so mrtvi,« meni Tuons in pretegne roke.

Tedaj prehitita potujočo četico dva jezdec, pešci se umaknejo in snamejo ploščate, temne klobuke.

Jezdec in njegova spremljevalka prijazno odzdravita.

Potnika sta priljudni župnik Jakob Tass iz Pontresine, postaven petdesetletnik, napol duhovniško, napol svetno napravljen, ter neka gospodična v rožasti letni obleki. Pod rumenim florentinskim slamnikom, ki ji senči drobni obraz, sijejo zlatorjave, vedre, velike oči, drži se ponosno in svobodno, giblje lahkotno in krepko ter je lepe rasti.

Mladenke je samo iskro življenje, občudovaje gledajo za njo potniki in komaj se oddalji z župnikom za slišaj daleč, ko vpraša Tuons: »Kdo je neki? Oči ima ko dve sonci!«

»Tega seveda ne morete vedeti,« se nasmehne mežnar. »Čilgija Premont je, župnikova nečakinja, in šele nekaj dni pri nas. Doslej je bila v vzgojevališču dekana a Porte v Fetanu.«

»Ali poboljšuje a Porta, ta človekoljub, tudi ženski svet?« pikne zasmehljivo robati Tuons.

»Z njo se pa kar nič ne norčujete,« odvrne mežnar in zmaje graja je napol plešasto glavo. »Ta je tako modra, da bi mogla biti učenjakinja. Pomislite, da se uči pri župniku latinščine!«

»Premont — Premont?« vpraša zdaj Tuons. »Ali je njen oče pokojni puschlavski župan, ki si je postavil ono lepo hišo na levo ob cesti?«

»Tako je,« potrdi mežnar. »Pred nekaj več nego dvajset leti je odvedel Regino Tass, mlajšo župnikovo sestro, kot svojo ženo v Trst, in bündnerskih kavararjev je dovolil po Parizu, Londonu in Petrogradu, po vseh glavnih in pristaniških mestih, toda nobene, ki bi bil bolj ugleden kakor ob svojem času Premont v Trstu. Ko je obdvoval in se vrnil domov, so ga takoj izvolili za župana.«

»Odkod ima torej gospodična svojo modrost, ni treba spraševati,« pritakne Tuons.

»Župan,« nadaljuje stari možiček, »je želel iz Puschlava ustvariti vzorno občino; ustanovil je kot prvi v deželi šolo in se ravnal pri tem po a Portinih nasvetih. Tako se je zgodilo, da je dekan po smrti njenega očeta vzel iz prijaznosti dekle v svoj fetanski zavod, četudi sprejema sicer samo mladeniče.«